Jaarstukken 2019
Gem Emmen
10249

Openbaar Onderwijs Emmen (OOE)

Vestigingsadres	:	Smedingeslag 1A Emmen
Postadres	:	Postbus 30001 7800 RA Emmen
Telefoon	:	0591-240000
E-mail	:	b.hoving@oo-emmen.nl
Website	:	www.oo-emmen.nl

Inhoudsopgave

A. Toelichting op onderdelen van het Jaarverslag 2
1. Kerngegevens 2
2. Missie en visie 2
3. Juridische en organisatiestructuur 5
4. Bestuursverslag 2019 6
4.1 Onderwijskundige ontwikkelingen 6
4.2 Personeel 9
4.3 Huisvesting 12
4.4 ICT 14
5. Treasuryverslag 15
6. Verslag prestatieboxgelden 15
7. Onderwijsachterstandenmiddelen 15
8. Allocatie middelen 15
9. Continuïteitsparagraaf 17
Kengetallen 17
Meerjarenbalans 17
Meerjarenbegroting 18
Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem 18
Toekomstparagraaf 19
Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden 19
Beheersing en interne controle 20
Verklaring omtrent het gedrag (VOG) 20
Code Goed Bestuur 20
Rapportage toezichthoudend orgaan 20
10. Overige zaken 21
Financiële kengetallen 21
Maatschappelijk verantwoord ondernemen 22
Horizontale verantwoording 22

B. Jaarrekening 23
1. Grondslagen 23
2. Balans 26
4. Kasstroomoverzicht 30
5.Toelichting op de onderscheiden posten van de balans 31
6. Niet in de balans opgenomen verplichtingen 38
7. Overzicht verbonden partijen 38
8. Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten 39
9. Model G 45
10. WNT 46

C. Overige gegevens 48
1. Voorstel bestemming exploitatiesaldo 48
2. Gebeurtenissen na balansdatum 48
3. Controleverklaring 49

D. Bijlagen 50
1. Gegevens over rechtspersoon 50

A. Toelichting op onderdelen van het Jaarverslag

1. Kerngegevens

Gemeente Emmen / Openbaar (Primair) Onderwijs
Algemeen directeur: Y. Boxem-Klein (0591) 240000

Het bezoekadres van Openbaar (Primair) Onderwijs van de Gemeente Emmen is:
Smedingeslag 1A

Het postadres is:
Postbus 30.001
7800 RA Emmen

2. Missie en visie

Taakopvatting schoolbestuur

Onze missie is goed onderwijs
Omdat wij kwalitatief hoogwaardig, toekomstgericht en eigentijds onderwijs aan willen bieden streven we naar optimale toegankelijkheid voor alle kinderen. Dit geven wij vorm en inhoud vanuit de waarden Open, Samen en Gelijkwaardig. Wij zien het onderwijs als venster naar de wereld. We willen onze leerlingen alle kansen geven hun talenten te ontplooien en hun vaardigheden te ontwikkelen. Dat komt later goed van pas, school is immers de start van een leven lang leren!

Bestuurlijk Koersplan 2019-2023
In juli 2019 is een nieuw Bestuurlijk Koersplan vastgesteld voor de periode 2019 - 2023. In het Bestuurlijk Koersplan is de strategie voor OOE voor 4 jaren vastgelegd. Het nieuwe koersplan borduurt voort op het bestuurlijk koersplan 2015-2019, waarin de thema's *kwaliteit, werken in onderwijsteams en professionele scholen* centraal stond. In het nieuwe Bestuurlijk Koersplan 2019-2023 zijn de volgende doelen opgenomen. We willen graag:

1. *Eigentijds en toekomstgericht onderwijs*

'Wij hebben oog voor de wereld en leiden onze leerlingen op tot wereldburgers.' Zo kijken wij naar de toekomst. 'Oog voor de wereld' is dan ook het motto van onze onderwijsvisie. Want de wereld houdt niet op bij je eigen stad, dorp of wijk. En de samenleving verandert snel. We kijken daarom samen met de kinderen over grenzen, stimuleren een open blik naar de wereld en gaan respectvol om met levens- en geloofsovertuigingen. Ook geven we de kinderen de ruimte om hun eigen leren vorm en betekenis te geven, zodat ze zich kunnen ontwikkelen tot wereldburgers. Dit doen we met eigentijdse faciliteiten, zoals digitale middelen en aantrekkelijke schoolgebouwen.

We werken vanuit onze onderwijsvisie 'Oog voor de wereld'. We hebben deze visie voor Openbaar Onderwijs in 2017 vastgesteld. Deze bestaat uit negen 'onderwijstegels'. Hieronder lichten we de negen onderwijstegels kort toe.

Oog voor de wereld
Kinderen leren met passie en ontwikkelen zich vanuit een onderzoekende en ondernemende houding. Openbaar Onderwijs Emmen daagt kinderen uit en geeft ze de ruimte om hun leren vorm en betekenis te geven in relatie tot de wereld van de toekomst, passend bij hun ontwikkeling.
Leerkrachten begeleiden, sturen en bewaken het leerproces.

Ontwikkelingsgericht
We maken het onderwijs passend voor elk kind. Ieder kind heeft het recht om zich te ontwikkelen, passend bij zijn of haar vermogen, de omgeving en dat wat hij of zij nodig heeft. Bij ons leren kinderen met hun hoofd, hart en handen!

Diversiteit
Ieder kind is uniek. We bieden diversiteit in ons onderwijs met oog voor de eigen omgeving. We kennen onze leerlingen en stemmen het onderwijs af op hun niveau, leerstijl, talent, ontwikkelvermogen en tempo.

Teamontwikkeling
We benutten de talenten van onze leerkrachten. We zorgen voor inzicht in hun kwaliteiten, drijfveren en competenties. Hiermee halen we het maximale uit de leerkrachten én de teams.

Leiderschap
We versterken het persoonlijk leiderschap en eigenaarschap voor de eigen ontwikkeling van onze medewerkers én van onze leerlingen. Vertrouwen, autonomie en verbinding staan hierbij centraal. Zo leiden we samen de leerlingen op tot wereldburgers.

Rol van de ouder
We werken veel met de ouders samen. We willen dat ouders onderwijsondersteunend zijn door ze actief te betrekken bij het onderwijs en het leerproces van hun kind.

Didactiek
We werken met adequaat opgeleide en vakbekwame leerkrachten; de leerkracht doet ertoe! Hij of zij coacht, begeleidt, stuurt en zorgt voor een leerrijke en uitnodigende leeromgeving. Een omgeving waarin leerlingen zich kunnen ontwikkelen tot wereldburgers.

Kennis en vaardigheden
De wereld verandert voortdurend. We bereiden leerlingen voor op hun toekomst met 21e-eeuwse vaardigheden. We zorgen ervoor dat ze flexibel kunnen leren en vaardigheden verwerven die ze in elke situatie en in elke context kunnen toepassen.

Verandervermogen
Veranderingen gaan snel. Dit vraagt aanpassingsvermogen van leerlingen en onderwijsteams. We spelen daarom flexibel in op ontwikkelingen op het gebied van didactiek, de leerstijlen van de kinderen en de manier waarop kinderen kennis en vaardigheden verwerven. Hierbij staat talentontwikkeling van ieder kind centraal.

2. *Eigentijds en toekomstgerichte organisatie*

Om eigentijds en toekomstgericht onderwijs te kunnen bieden binnen de bestuurlijke opdracht is een organisatie nodig die dit ondersteunt en faciliteert. Randvoorwaardelijk hierbij zijn een adequaat opererend bestuur en onderwijsorganisatie en daarnaast ondersteuning met exclusieve aandacht voor het onderwijs. Hier gaan we de komende tijd aan werken door de eerste stappen te zetten op weg naar de verzelfstandiging. Daarnaast hebben we een heldere koers, met een duidelijke focus en ambitie. Ook kijken we naar de inzet van onderwijsmiddelen voor eigentijdse en toekomstgerichte methodes, zoals digitalisering.

3. *Eigentijds en toekomstgerichte schoolgebouwen*

We willen onderwijs geven in eigentijdse en toekomstgerichte schoolgebouwen. Hiervoor herijken we het meerjarenhuisvestingsplan en zetten we in op gerichte samenwerking met partners voor het oplossen van huisvestingsvraagstukken.

Bestuurlijke thema's 2019-2023
We zetten in op de bestuurlijke thema's *kwaliteit* en *personeel* voor het onderwijs. Dit doen we in een lerende, financieel gezonde en zelfstandige organisatie, waarin planmatig en cyclisch gewerkt wordt aan kwaliteitsontwikkeling.

*Terug naar **de** bedoeling: Kwaliteit van onderwijs*
Het aanbieden van optimale ontwikkelkansen voor ieder kind door het geven van kwalitatief goed onderwijs is het hoofddoel van Openbaar Onderwijs Emmen. We ontwikkelen en verbeteren ons onderwijs continu in een kwaliteitscyclus. De kwaliteit bevorderen we door meer planmatig te werken met uniforme kwaliteitsinstrumenten. Door het werken met een eigen auditteam om de zelfevaluaties en zelfbeoordelingen uit te kunnen voeren. We laten het onderwijsaanbod aansluiten op de onderwijsbehoefte van onze leerlingen door een analyse van de schoolpopulatie en de omgeving. We formuleren ambities per school en nemen concrete kwaliteitsdoelen op in de schoolplannen. Hiermee krijgen we zicht op kwaliteit en sturing op de verbeterstappen. We werken aan een professionele lerende organisatie waar een kwaliteitscultuur heerst. Op zo'n manier dat er een positief schoolklimaat is met een goede sociale veiligheid. Want pas als kinderen zich veilig voelen, kunnen ze leren!

*Terug naar **je** bedoeling: Personeel*
Naast de kwaliteit van ons onderwijs, is personeel onze prioriteit. Zonder uitstekend personeel is er geen uitstekend onderwijs! We willen onderwijspersoneel in de gehele breedte helpen focus te leggen op hun kerntaak: hen helpen het beste uit zichzelf te halen zodat zij dat kunnen bij de leerlingen. Gemotiveerd personeel doet waar het voor is opgeleid en weet waarvoor het heeft gekozen voor het onderwijs.

3. Juridische en organisatiestructuur

Het bevoegd bezag van het Openbaar Onderwijs Emmen is het college van Burgemeester en Wethouders. In Emmen is er nog sprake van de situatie dat het college van B&W de schoolbestuurlijke taken voor het openbaar onderwijs heeft, het zogeheten integraal schoolbestuur. De gemeenteraad is hierbij te vergelijken met een Raad van Toezicht.

Het college van B&W heeft een deel van haar bevoegdheden gemandateerd aan diverse rollen en functies binnen de onderwijsorganisatie en de gemeentelijke organisatie. De bevoegdheden in de onderwijsorganisatie zijn geregeld in het managementstatuut van Openbaar Onderwijs Emmen. Voor de gemeentelijke organisatie zijn de bevoegdheden geregeld in het mandaatverzamelbesluit.

De administratie, beheer- en bestuurstaken waren in 2019 nog belegd bij een gemeentelijke organisatie-eenheid, namelijk team Openbaar Onderwijs Emmen (OOE). Dit is te vergelijken met een bestuurskantoor. Het bestuurskantoor geeft uitvoering aan de vastgestelde kaders van het college als schoolbestuur. Daarnaast ondersteunt en adviseert zij het onderwijsveld.
Alle overige onderwijstaken zijn belegd binnen de onderwijsorganisatie. De onderwijsorganisatie wordt aangestuurd door de algemeen directeur. Om het openbaar onderwijs in de gemeente Emmen duurzaam en sterk in te richten voor de toekomst, zijn in 2016 robuuste eenheden gecreëerd in de vorm van clusters met scholen. Er zijn grotere eenheden (onderwijsteams) gevormd met aansturing door clusterdirecteuren. Op iedere locatie is een locatiedirecteur aanwezig voor de dagelijkse leiding.

Het college van B&W heeft uitgesproken dat Openbaar Onderwijs Emmen op zorgvuldige wijze volledig wordt verzelfstandigd in de huidige bestuursperiode (2018-2022). Sinds het najaar van 2018 is OOE bezig met een interne verzelfstandiging van het openbaar onderwijs binnen de gemeente Emmen. Dat betekent dat gewerkt wordt aan het inrichten van een toekomstbestendige organisatie die functioneert binnen de rijksvergoeding van OC&W.
In 2019 is er een eerste stap gezet naar een (interne) verzelfstandiging van Openbaar Onderwijs Emmen. De uitvoeringsplannen voor de opbouw van de nieuwe organisatie zijn verder uitgewerkt. Er zijn voorstellen gemaakt voor de inrichting van de nieuwe organisatie en de inpassing van het personeel van het team OOE (bestuurskantoor) in de onderwijsorganisatie.

4. Bestuursverslag 2019

4.1 Onderwijskundige ontwikkelingen

Op basis van 4 jaarlijkse schoolplannen wordt er elk jaar structureel gewerkt aan het behoud danwel de verbetering van het onderwijs en de schoolorganisatie. De ontwikkelingen in de scholen worden actueel gehouden en voortdurend bijgesteld in het 'levend' schoolplan.
In de schoolplannen van 2015-2019 heeft elke school beschreven met welk onderwijsconcept de school zich profileert. Deze profilering vraagt van de scholen dat zij kritisch kijken naar de kwaliteit van het onderwijs en zich met elkaar ontwikkelen in de richting van het gekozen profiel. Elke school heeft beeld van de schoolpopulatie en past daar het onderwijs op aan. Kwaliteit van onderwijs is in elke school, altijd een speerpunt. Daarnaast zijn er vanuit de visie vier tegels gekozen waar de scholen gericht hebben gewerkt, namelijk: Didactiek, Kennis en vaardigheden, Leiderschap en Teamontwikkeling. Iedere school heeft dit uitgewerkt, passend bij de ontwikkeling van de school. Vanuit de visie is er ook voor gekozen dat alle scholen vanaf groep 1 een "vreemde" taal aanbieden. De meeste scholen hebben gekozen voor Engels. In enkele scholen wordt ook Duits aangeboden.
Naast deze school specifieke profielen, heeft OOE in 2019 ook verder aan de drie proeftuinen gewerkt en zijn er andere belangrijke ontwikkelingen geweest in 2019.

<u>Proeftuinen:</u>

1. Pilot Integraal Kind Centrum (IKC)

In 2018 is gestart met de proeftuin IKC en in 2019 is deze ontwikkeling voortgezet.
Een integraal kindcentrum is een organisatievorm waarin scholen, organisaties voor kinderdagopvang en eventueel andere partners met elkaar samenwerken aan sluitende dagarrangementen voor kinderen van 0 tot 12 jaar. Deze samenwerking bevordert een doorgaande leerlijn van 0 tot 12 jaar.
Op vier scholen (de Esdoorn, de Delftlanden, de Kubus en de Bascule) is een IKC ingericht, die dienden als een pilot. Deze scholen hebben de opdracht gekregen een passende vorm van IKC te ontwikkelen, zodat bij goed functioneren het concept verder uitgedragen kan worden binnen OOE. De schooldirecties en managers van deze instellingen zijn de eigenaren van hun eigen gezamenlijke IKC-proces en daarmee verantwoordelijk voor de IKC-ontwikkeling van de locatie. Zij hebben ruimte voor eigenheid in hun IKC-ontwerp, binnen de vastgestelde doelen en kaders.

2. Wereldtijd

In 2017/2018 is de proeftuin 'Wereldtijd' gestart, en heeft tot 2019/2020 geduurd. De deelnemende scholen (De Dreske, De Brink, Hesselanden en Angelslo) hebben allereerst een Moonshot geformuleerd:

"Wereldtijd" kinderen leren vanuit passie. Ze zijn nieuwsgierig, stellen vragen, zijn gemotiveerd om verder te komen in het leven door te leren. Ze werken daarom samen aan leerprestaties en aan het presenteren daarvan. Ze hebben een onderzoekende houding en geven ontwerpend en ondernemend betekenis aan de uitdagingen die ze zich stellen. Digitale middelen worden gebruikt, maar wel als hefboom of accelerator van het leren en werken door leerlingen. De school is een plek waar leerlingen uitgedaagd worden en de ruimte hebben om hun leren vorm te geven. De leerkrachten begeleiden, sturen, vertellen, provoceren en bewaken het leren."

Door deze proeftuin is er een impuls gekomen in de scholen waar het onderzoekend en ontdekkend leren betreft, voor zowel de leerlingen als de leerkrachten. Veel van de andere scholen zijn ook in de richting van het motto van OOE gestart met een ontwikkeling in gepersonaliseerd leren en/of onderzoekend/ ontdekkend/ ondernemend leren.
De proeftuin 'Wereldtijd' heeft bewustzijn en experimenteren in 21^{e} eeuwse vaardigheden voortgebracht. Tevens is er een instrument voor een 0-meting op 'Wereldtijd' ontwikkeld. Deze wordt nu op alle scholen van OOE afgenomen. De scholen hebben daarbij een 0-meting op vaardigheden en interesses van leerkrachten en waar de school staat voor wat betreft de 21^{e} eeuwse vaardigheden. Dat is dan het

uitgangspunt (of bevestiging) voor de school om een plan te maken voor hun eigen ontwikkeling in 'Wereldtijd' (Oog voor de Wereld).

3. Junior College

De openbare basisscholen van Klazienaveen (de Spil, de Planeet en de Viersprong) en Nieuw-Dordrecht (de Dordtse Til) zijn in 2017 een samenwerking aangegaan om de stap naar het Voortgezet Onderwijs te vergemakkelijken en het niveau te verhogen. Leerlingen uit groep 8 krijgen van vakdocenten uit het Voortgezet Onderwijs (Esdal College Klazienaveen) vakken aangeboden. De bedoeling is dat deze opzet op termijn uitgebreid wordt richting een Junior College. Dit betekent een gezamenlijk aanbod voor leerlingen van 10 t/m 14 jaar. De exacte invulling wordt in het schooljaar 2019-2020 verder ontwikkeld. Sinds 2019 neemt ook obs 't Swarte Meer deel aan dit project. Wellicht dat in schooljaar 2020-2021 nog andere openbare basisscholen gaan deelnemen aan het junior college.
De samenwerking tussen het Esdal College en OOE is niet exclusief. Inmiddels is ook een samenwerking opgestart vanuit het katholiek onderwijs met het Esdal College.

Andere onderwijskundige ontwikkelingen in 2019:

Kwaliteit
In 2019 is veel aandacht besteed aan kwaliteit. De onderwijsinspectie vond eind 2018 dat het bestuur onvoldoende zicht had op de kwaliteitszorg binnen Openbaar Onderwijs Emmen. O.a. naar aanleiding van deze bevinding zijn in 2019 voorbereidingen getroffen voor een herzien kwaliteitsplan voor de scholen en is het thema kwaliteit geprioriteerd in het nieuwe Bestuurlijk Koersplan. Voor dit onderwerp is een proces opgestart, dat gaat leiden tot een handboek Kwaliteit dat past bij Openbaar Onderwijs Emmen. Er is gekozen voor procesregie omdat dit zorgt voor meer draagvlak en bredere inbreng vanuit alle geledingen van OOE. Dit proces is nog gaande. De verwachting is dat het handboek medio 2020 gereed is. In dit handboek worden o.a. de ambities op het gebied van kwaliteit, de te gebruiken instrumenten, de wijze van controleren (audits) en het administreren vastgelegd.

Inspectiebezoek
Naast de bovengenoemde bevinding van de inspectie m.b.t. het bestuur heeft de inspectie ook individuele scholen bezocht. De maatregelen die de scholen hebben genomen n.a.v. het inspectiebezoek, hebben resultaat opgeleverd. In 2019 keerden twee scholen, obs Dordtse Til en obs De Runde, weer terug in het basisarrangement. Voor de Thriantaschool SO was dit begin 2020 weer op orde. In 2020 bevinden alle scholen van OOE zich weer in het basisarrangement.

Scholing
Openbaar Onderwijs Emmen (OOE) wil kwalitatief goed onderwijs bieden en investeert dus in kinderen en medewerkers. In 2019 is voornamelijk ingezet op professionalisering van scholen en leerkrachten, door o.a. scholing van schoolleiders, Intern Begeleiders en leerkrachten. De scholing wordt jaarlijks in het scholingsplan bijgesteld op basis van de doelstellingen van het betreffende jaar. Dit gebeurt zowel op schools als bovenschools niveau.
In 2019 zijn o.a. nieuwe schoolleiders opgeleid en heeft een aantal leerkrachten de gymbevoegdheid behaald. Daarnaast zijn er PABO mentoren en basisschoolcoaches opgeleid om stagiaires te begeleiden. Daarmee is de kwaliteit van de leerschool gegarandeerd.

Voorscholen
OOE heeft afspraken gemaakt met OKCE (Ontwikkeling Kind Centra Emmen) en Stichting Peuterwerk over het aanbieden van voorschoolse educatie. Een voorschool maakt onderdeel uit van de basisschool en biedt voor alle peuters van 2,5 tot 4 jaar een fijne, stimulerende en leuke speelomgeving.
Gedurende 10 uur per week, verdeeld over 3 dagdelen in de week, kunnen de peuters deelnemen in een groep van maximaal 16 peuters onder leiding van gekwalificeerd personeel. Kinderen leren samen met hun leeftijdgenootjes, al spelend, vaardigheden die zij nodig hebben voor een goede start op de basisschool.

Het jaarprogramma en activiteiten zijn op elkaar afgestemd en de doorgaande lijn wordt ontwikkeld.
De leerkracht van de basisschool en de leidsters van de voorschool hebben regelmatig overleg met elkaar om hun aanbod op elkaar af te stemmen. Jaarlijks worden afspraken en ambities vastgelegd in een samenwerkingsdocument. Het document is leidend.

Plusklas
Vanuit Passend onderwijs wordt ondersteuning geboden om tegemoet te kunnen komen aan de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Alle scholen binnen OOE bieden brede basisondersteuning. Er zijn echter groepen leerlingen die meer vragen dan dat er op school geboden kan worden. Hoogbegaafde leerlingen met een IQ van 130 en hoger behoren tot zo'n groep leerlingen. Daarom is in 2018 de Plusgroep voor dergelijke leerlingen opgezet. In 2019 is wederom een groep gestart en vindt plaats op 2 middagen per week.
Binnen deze Plusgroep bieden wij hoogbegaafde leerlingen uit Openbaar Onderwijs Emmen de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten, van elkaar te leren en onder begeleiding van een gespecialiseerde leerkracht te werken aan hun eigen ontwikkeling. De Plusklas is voor leerlingen die gediagnosticeerd zijn als hoogbegaafd en in de groepen vijf tot en met acht zitten. De diagnose hoogbegaafd wordt bij de aanmelding bij de Plusklas als leidraad gebruikt.

Schakelgroep
De afgelopen jaren hebben we gebruik kunnen maken van een gemeentelijke subsidie om onderwijsachterstanden bij anderstalige leerlingen te voorkomen en andere basisscholen te begeleiden die met anderstalige leerlingen te maken hebben binnen de gemeente Emmen. De leerlingen kunnen, met behulp van versnellen in de leerstof, binnen de periode van maximaal 4 jaar aansluiten bij de reguliere leerlijnen. Het accent ligt hiervoor in eerste instantie op mondelinge taalvaardigheid en taalbegrip.

Passend onderwijs
Per augustus 2014 is de wet Passend Onderwijs in werking gegaan. Vanaf dat moment maakt OOE onderdeel uit van het samenwerkingsverband 22-02. Het schoolbestuur heeft door de wet passend onderwijs een zorgplicht voor elk ingeschreven kind. Het samenwerkingsverband 22-02 wordt gevormd door 9 schoolbesturen.
Vanaf schooljaar 2014/2015 is structureel personeel ingezet op onze scholen ten aanzien van passend onderwijs. In de klassen op onze reguliere scholen wordt gewerkt aan het ontwikkelen van individuele ondersteuning van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Dit betreft de zogenaamde onderwijsarrangementen en worden uitgevoerd door onderwijsassistenten. Per 1 augustus 2018 is per cluster een onderwijsassistent (met 0,5 fte) in vaste dienst aangesteld voor ondersteuning in de reguliere klassen.
Binnen het SWV 22.02 kennen we de zogenaamde brede basisondersteuning. Dit betekent dat naast onderwijsvoorzieningen Speciaal Onderwijs (SO) en Speciaal Basisonderwijs (SBO) alle ondersteuning zoveel mogelijk op de reguliere basisschool plaatsvindt. De consultatiegroep, bestaande uit 5 adviseurs, is opgezet bij de start van Passend Onderwijs. Deze adviseurs ondersteunen de scholen bij het onderwijsleerproces in de klas, doen observaties, coaching van leerkrachten, het opstellen van arrangementen/ toelatingsverklaringen en bemiddelen/ ondersteunen in oudergesprekken. Sinds 2018 organiseert de consultatiegroep de IB-netwerken, onderwijscafés en studiedagen over o.a. leerlijnen en werken aan een passende leeromgeving.

4.2 Personeel

Het kapitaal van OOE zijn de medewerkers die voor OOE werken. OOE had in 2019 536 medewerkers in dienst, waarvan 146 fulltimers en 390 parttimers. In tabel 1.1. is een onderverdeling weergegeven naar leeftijd, functie en geslacht. Deze medewerkers dragen zorg voor de kwaliteit van de organisatie en de kwaliteit van het onderwijs. Door goed personeelsbeleid toe te passen kunnen medewerkers duurzaam worden ingezet voor het ontwikkelen van de leerlingen en zichzelf. Het uitvoeren van een goede gesprekkencyclus behoort ook tot het goed toepassen van personeelsbeleid. In deze cyclus wordt informatie opgehaald over hoe medewerkers zich willen ontwikkelingen op persoonlijk vlak, maar ook hoe de visie is op hoe het geven van onderwijs aan kinderen zo effectief en efficiënt mogelijk kan zijn. Immers bij OOE staat het kind centraal en de visie daarbij is: “OOE heeft oog voor de wereld”.

		Aantal medewerkers OOE		Verzuimpercentage		Meldingsfrequentie	
		2018	2019	2018	2019	2018	2019
Geslacht	Man	108	95	5,77	7,06	0,75	0,81
	Vrouw	540	503	7,97	7,45	0,95	0,98
Leeftijd klasse	< 25	50	35	1,51	2,39	1,13	1,39
	25 - 34	143	120	4,52	3,31	0,98	1,15
	35 - 44	171	172	5,66	9,14	1,05	0,99
	45 - 54	126	123	8,66	6,58	0,71	0,91
	55 - 64	141	132	11,22	8,83	0,84	0,67
	> 64	17	16	17,56	24,52	0,80	0,99
Functie cat.	DIR	56	47	4,48	8,08	0,34	0,31
	LIO	13	1	0,00	0,00	0,00	0,00
	OOP	123	120	4,67	4,60	1,25	1,42
	OP	456	430	8,71	7,90	0,92	0,91
Totaal		**648**	**598**	**7,53**	**7,38**	**0,91**	**0,95**

Tabel 1.1 (Betreft medewerkers met vaste en tijdelijke aanstellingen)

Bestuursformatie
Bij het toekennen van formatie wordt uitgegaan van de lumpsumbekostiging op bestuursniveau. Het bevoegd gezag verdeelt de inkomsten over de scholen door middel van het vaststellen van een bestuursformatieplan. Het bestuursformatieplan geeft een meerjarenbeeld en geeft de verhouding aan tussen leerlingaantallen, lumpsumbekostiging en bestuursverplichtingen. Op basis van deze gegevens wordt per schooljaar bepaald of tijdelijke aanstellingen omgezet kunnen worden in vaste aanstellingen. OOE streeft ernaar om zoveel mogelijk FTE’s voor de klas te houden. De clusterdirecteuren verantwoorden tijdens gesprekken met de algemeen directeur de percentages “voor de klas” en het percentage “buiten de klas” voor elke school van hun cluster.

Verzuim
Het verzuimpercentage van 2019 is 7,38% en is met 0,15% gedaald ten opzichte van 2018. Opvallend is het percentage van werknemers van 64 jaar en ouder. Als 4 personen van de 16 personen ziek zijn dan is het verzuimpercentage 25%. In individuele gesprekken wordt met de betreffende werknemer besproken wat nodig is om op een goede en gezonde manier de loopbaan af te ronden. Het streven is om het verzuimpercentage te laten dalen naar 6,5%. Om het verzuimpercentage verder te laten dalen zijn in 2019 de volgende acties ingezet:

- Het introduceren van een overleg ‘klein sociaal medisch team’. Deelnemers aan dit overleg zijn de leden van het managementteam (MT) van het cluster, een personeelsconsulent en indien nodig de arbo-arts. In dit overleg worden dossiers doorgenomen, acties uitgezet en vindt er een monitoring plaats vanuit team OOE.

- Regelmatig bespreken van verzuimcijfers en bijbehorende acties binnen het MT van het cluster. Hierdoor ontstaat meer zicht op afwezige medewerkers en kunnen acties worden besproken.

De meldingsfrequentie is in 2019 met 0,04% gestegen ten opzichte van 2018. Medewerkers hebben zich in 2019 frequenter ziekgemeld dan het voorgaande jaar. In tabel 1.1 staan de verzuimpercentages onderverdeeld naar leeftijd, geslacht en functie.

Verklaring omtrent gedrag
Het overleggen van een verklaring omtrent gedrag (VOG) is een wettelijke voorwaarde om werkzaamheden te verrichten binnen een onderwijsinstelling. Dus ook voor OOE. Dit geldt voor álle medewerkers (onderwijsgevend personeel, onderwijsondersteunend personeel, directie en overblijfmedewerkers) met een vast en tijdelijk dienstverband. OOE voldoet aan deze wettelijke voorwaarde.

Binden en Boeien van onderwijspersoneel
OOE wil zoveel mogelijk medewerkers aan zich 'binden' om de kwaliteit van het onderwijs te kunnen waarborgen. In 2019 is 2,5 FTE in vaste dienst getreden bij OOE. Per 1 augustus 2020 krijgt nog een aantal medewerkers een vaste aanstelling. Ieder jaar wordt een zorgvuldige afweging gemaakt van het aantal medewerkers in vaste dienst en tijdelijke dienst. Deze afweging wordt gemaakt op basis van o.a. beschikbare middelen, ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de inwerkingtreding van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra).
Daarnaast willen we het personeel zoveel mogelijk "boeien" door te investeren in scholingsmogelijkheden, kansen op persoonlijke ontwikkeling en doorgroei te stimuleren en te faciliteren. We bieden afstuderende PABO-studenten betaalde stages. LIO-stagiaires die hun stage goed hebben doorlopen en het diploma hebben gehaald, hebben een jaarcontract aangeboden gekregen bij OOE.

Van startbekwaam naar vakbekwaam
OOE wil graag vakbekwame leerkrachten voor het onderwijs behouden. Zoals gemeld, is de tegel 'didactiek' vanuit de visie een aandachtspunt geweest voor 2018. Hieruit voortkomend is het initiatief genomen om het beleid 'van startbekwaam naar vakbekwaam' te herzien. De eerste stappen in dit proces zijn in 2019 gemaakt. In 2020 zal dit een verder vervolg krijgen.

Mobiliteit
OOE stimuleert mobiliteit binnen de scholen. Binnen de clusters wordt veel samengewerkt waardoor kennisdeling plaatsvindt. Door mobiliteit toe te passen buiten de clusters wordt kennisdeling nog meer bevorderd. In 2019 is actief ingezet om medewerkers te bewegen naar andere scholen. Daarnaast is in 2019 afscheid genomen van een aantal medewerkers (met wederzijds goedvinden). Deze medewerkers hebben allen inmiddels een andere baan buiten het onderwijs gevonden of er is gekozen voor prepensioen.

Ontslagbeleid
Indien er sprake is van een tekort aan formatieplaatsen, dan is voor OOE ontslagbeleid van toepassing. Dit houdt in dat een afvloeiingsvolgorde van toepassing is. Afvloeiing vindt in voorkomende gevallen plaats op basis van het gestelde in de CAO-PO, artikel 2.2, artikel 10.1, en op basis van de regeling "Afvloeiing- en herplaatsingsregeling voor het onderwijspersoneel bij de openbare scholen voor primair onderwijs en de school voor (V)SO de Thriantaschool", vastgesteld op 19 januari 2010. Hierin wordt een drietal categorieën onderscheiden:

1. Personeel werkzaam in het basisonderwijs;
2. Personeel werkzaam op de speciale school voor basisonderwijs;
3. Personeel werkzaam op de school voor (voortgezet) speciaal onderwijs.

In de genoemde categorieën vindt een onderverdeling plaats in:

a. directieleden;
b. onderwijzend personeel;

c. onderwijsondersteunend personeel.

Als regel geldt dat afvloeiing integraal op bestuursniveau plaatsvindt. In alle gevallen geldt de diensttijd als criterium. De afvloeiingslijst op bestuursniveau vormt de basis voor de vaststelling van plaatsing van medewerkers in het Risico Dragend Deel van de Formatie (RDDF). RDDF is dat deel van de formatie dat mogelijk op termijn niet beschikbaar is of zal zijn. In 2019 hebben geen plaatsingen in het RDDF plaatsgevonden.

WW-uitkeringen
Onderwijsinstellingen zijn eigen risicodrager voor de werkloosheidswet (WW). Echter er kan wel een tegemoetkomingsverzoek worden ingediend bij het Participatiefonds. Dit fonds kent een vergoeding toe indien er gehandeld is volgens de geldende protocollen. Indien er geen vergoeding wordt toegekend vanuit het participatiefonds, betaalt OOE de WW-uitkering van deze medewerkers.
Om dit financiële risico te beheersen, worden relevante gegevens geadministreerd om zodoende inzicht te hebben in de WW-verplichtingen van OOE. Op het moment dat er formatieve ruimte is of vervangingswerkzaamheden zijn, worden de medewerkers die een WW-uitkering hebben ingezet voor deze werkzaamheden.

ARBO-dienstverlening
Zorg van de Zaak is de dienstverlener die OOE ondersteunt in de uitvoering van de Wet verbetering Poortwachter. De samenwerking met Zorg van de Zaak is intensiever geworden door middel van periodieke afspraken met de accountmanager. Zodoende wordt de samenwerking geregeld geëvalueerd en verbeterd. In 2019 is er een start gemaakt met een nieuwe ARBO-aanbesteding. In 2020 zal dit een vervolg krijgen.

4.3 Huisvesting

OOE heeft 29 scholen (brin-nummers), verdeeld over 32 locaties. Goede, eigentijdse en toekomstgerichte schoolgebouwen zijn belangrijk voor het goed functioneren van leerlingen en het onderwijzend personeel. Belangrijk is om de kwaliteit van huisvesting op een acceptabel, dan wel hoger niveau te krijgen met behulp van de daarvoor beschikbare financiële middelen.

Voor het uitvoeringsprogramma onderhoud van de schoolgebouwen wordt gebruik gemaakt van een meerjarenonderhoudsplanning. Aan de meerjarenonderhoudsplanning ligt een strategische visie ten grondslag, waarin rekening wordt gehouden met ontwikkelingen in de komende jaren. Hierbij zijn de volgende ontwikkelingen van belang: het leerlingenaantal, verduurzaming, staat van onderhoud van de gebouwen, energieverbruik, etc.

Voor het uitvoeren van het (groot) onderhoud maakt OOE gebruik van de dienstverlening van het gemeentelijke team Vastgoed en Grondzaken (VGZ). Dit team heeft ondersteunende taken, zoals het verzorgen de inspectie en inventarisatie van de gebouwen t.a.v. de staat van onderhoud en het actualiseren van de meerjarenonderhoudsplannen, het afhandelen van storingen, beheer van contracten, etc.
Hieronder een opsomming van een aantal in 2019 gerealiseerde huisvestingszaken en die in voorbereiding of uitvoering zijn:

Gerealiseerde werkzaamheden 2019:

- Alle voorgenomen activiteiten uit het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) 2019 zijn gerealiseerd en diverse aanpassingen, renovaties voorkomend uit het meerjarenonderhoudsplan zijn daarbij meegenomen.
- Uitgevoerde huisvestingsonderzoeken (huisvestingsaanvraag gedaan in 2020):
    - Nieuwbouw: obs De Barg - obs De Brink en Tine Marcusschool (Kentalis) (→ deze aanvraag is in 2020 afgewezen vanwege het bereiken van het bekostigingsplafond van de gemeente)
    - Vervangende nieuwbouw: obs De Planeet - obs De Spil - obs De Viersprong, in en bij het Esdal college Klazienaveen (→ aanvraag is in 202 toegekend door de gemeente)
    - Obs Iemenhof – aankoop noodlokaal (→ toegekend door de gemeente in 2020)
- Huur/verhuur: Meer inzicht verkregen en gestart met het maken van concrete (uniforme) afspraken over 'huur-medegebruik' schoolgebouwen OOE;
- Speeltoestellen (bijdrage): Dreef, 't Koppel, Meester Vegter.
- Schoonmaak:
    - Klachten m.b.t. schoonmaak beter inzichtelijk gemaakt en verbetertraject in gang gezet;
    - Extra actie dieptereiniging sanitaire ruimten.
- Meubilair:
    - Optimalisatie vervangingsschema ingezet;
    - Aanbesteding nieuw contract met leverancier meubilair in gang gezet;
    - Angelslo: bestuurskantoor en een deel t.b.v. de kantoren in de school;
    - Catamaran: t.b.v. onderbouw;
    - 't Eenspan: herstel en aanvulling meubilair;
    - Emmermeer: stoelen teamruimte;
    - Esdoorn: volledige vervanging;
    - Hesselanden: inrichting leerplein en aantal kleuterstoelen;
    - Kubus: extra meubilair teamruimte;
    - Planeet: aantal leerlingensets;
    - Thrianta SO: vervanging 2 groepen en meubilair t.b.v. teamruimte;
    - Thrianta VSO: aantal leerling stoelen.
- Diverse kleinere werkzaamheden in de categorie 'Lage Investering Groot Geluk' (LIGG).
- Anbrenge: vloerbedekking gang.
- Angelslo: verbouw bestuurskantoor en een deel van de school + zonwering speellokaal.
- Barg: inhuizing Consultatiegroep.

- Bascule: installatiewerkzaamheden, extra toilet en bergruimte.
- Catamaran: hek bij trapveldje + werkzaamheden m.b.t. interne verhuizing (Consultatiegroep naar Barg).
- Delftlanden: verwijdering wastafels, plaatsing aanrecht t.b.v. onderwijskundig programma.
- Dordtse Til: extra zonwering.
- Dreef: vernieuwing plein.
- Emmercompascuum: vervangende nieuwbouw Meent-Runde: voorbereidingen gestart.
- Esdoorn: extra zonwering.
- Hesselanden: verwijdering wastafels en vervanging/uitbreiding aanrecht.
- Klazienaveen: vervangende nieuwbouw Planeet, Spil, Viersprong (in/bij Esdal): voorbereidingen gestart.
- ’t Koppel: interne aanpassing.
- Lisdodde Eidereend: folie.
- Lisdodde Ganzenveld: folie en buitenberging.
- Meester Vegterschool: aanpassing verlichting.
- Thriantaschool SO invlechten bij Catamaran: ‘geparkeerd’ i.v.m. ruimtegebrek in Catamaran. Andere oplossing: in onderzoek.
- Thriantaschool VSO: vervangende nieuwbouw: voorbereidingen gestart.
- Viersprong: aanpassing multifunctionele ruimte.

4.4 ICT

Sinds medio 2018 worden alle ICT-voorzieningen voor OOE verzorgd door ITASS in samenwerking met de ICT medewerker van OOE. OOE heeft ervoor gekozen om ICT uit te besteden. Door op deze wijze te werken, is altijd de juiste kennis aanwezig en is OOE minder kwetsbaar. ITASS beheert en ondersteunt de IT infrastructuur. De educatieve kant van ICT ligt vooral bij de ICT-er van de school. De ICT medewerker houdt zich voornamelijk bezig met zowel de beleidsmatige taken als de techniek, onderhoud en contractbeheer.

Hardware

- In 2019 zijn op alle scholen Narrowcastingborden geplaatst. Deze digitale borden staan in verbinding met het bestuurskantoor. Het bestuurskantoor kan actuele en relevante informatie beschikbaar stellen via deze borden aan de betreffende scholen. Vanaf medio 2020 zal de inkomende telefonie centraal geregeld worden door het bestuurskantoor. Dan kan ook op deze manier de relevante informatie worden gedeeld via de borden.
- Medio 2019 heeft een aantal scholen extra devices in gebruik genomen. Bovenop de beschikbaar gestelde devices bovenschools. In 2020 wordt de norm van het aantal devices geëvalueerd.

Software en vaardigheden

- Afgelopen jaar is er na een proefperiode een keuze gemaakt voor het onderwijsplatform 'Snappet'. In dit platform worden meerdere leermethodes aangeboden die adaptief werken. Vanaf augustus 2019 is het aantal klassen dat hier mee werkt uitgebreid. Het doel is om vanaf 2020 meerdere scholen met Snappet te laten werken.
- In 2019 is gekozen om de komende jaren verder te werken met ESIS als programma voor de leerlingenadministratie en het leerlingvolgsysteem. Deze keuze zal de komende jaren leiden tot een standaardisering van de leerlingenadministratie en het volgsysteem binnen OOE. We hebben gekozen voor centrale scholing. Hierbij hanteren we het principe van train de trainer.

5. Treasuryverslag

Het treasurystatuut en treasurybeleid van de gemeente Emmen is tevens van toepassing op Openbaar Onderwijs Emmen. In het door de Raad vastgestelde treasurystatuut worden de volgende doelstellingen benoemd:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen de scherpst mogelijke condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van dit statuut;
- Het waarborgen dat de taken en verantwoordelijkheden op het gebied van treasury duidelijk worden geregeld. Het college waarborgt dit in haar uitvoeringsbeleid treasury.

Het schoolbestuur Openbaar Onderwijs Emmen heeft geen beleggingen en of beleningen uitstaan. De bij de gemeente Emmen belegde onderwijsreserves en voorzieningen zijn onder de financiële vaste activa opgenomen. Voor 2019 bedroeg het rentepercentage 0%.

6. Verslag prestatieboxgelden

De prestatieboxgelden zijn gedurende 2019 zowel op de scholen als bovenschools op de onderstaande wijze volledig ingezet.

De activiteiten op bestuursniveau waren:
- Management development traject;
- Realisatie bestuurlijke doelstellingen;
- Deskundigheidsbevordering.

De activiteiten op schoolniveau waren:
- Activiteiten ter verbetering van de onderwijskwaliteit;
- Deskundigheidsbevordering;
- Cultuureducatie.

7. Onderwijsachterstandenmiddelen

De onderwijsachterstandenmiddelen worden verdeeld op basis van ontvangst van de bekostiging, op basis van de schoolscores van het CBS. De middelen worden ingezet in het formatieplan. De middelen worden op deze wijze ingezet voor personeel; leerkracht of ondersteuner. Het formatieplan is voorgelegd voor instemming aan de GMR en past binnen de goedgekeurde begroting.

8. Allocatie middelen

De allocatie van middelen vindt plaats bij de begroting. Aan de scholen wordt na berekening aan de hand van de door het ministerie van OCW gehanteerde variabelen en de leerlingentelling de baten voor de schoolbegroting toebedeeld. Het gaat hierbij om een percentage van de materiele instandhouding, een percentage van personeel en arbeidsmarktbeleid en cultuur uit de prestatiebox. Daarnaast een vast bedrag voor de voorscholen en een vergoeding voor scholing op basis van een vast bedrag per fte. Voor het deel waarvoor de locatiedirecteur niet budgetverantwoordelijk is, maar wat wel schoolse uitgaven betreft, worden de middelen op basis van de berekening van de bekostiging toebedeeld.
Het overige deel wordt gebruikt om de personele lasten (tijdens de formatieplannen zijn de middelen voor personeel al gealloceerd, de begroting van de personele lasten is daar een voortvloeisel van) en overige

materiele bovenschoolse zaken van te bekostigen. Bovenschoolse zaken zijn onder andere: overige personele lasten zoals arbo, ICT kosten, Contributies en kosten bestuurskantoor (administratie en beheer). De begroting is voorgelegd aan de GMR voor advies. Het college (schoolbestuur) heeft de begroting vastgesteld.

9. Continuïteitsparagraaf

Kengetallen

	2018	2019	2020	2021	2022
Leerlingenaantallen (1 okt.)	4.511	4.501	4.456	4373	4.333
Bestuur/management (in fte)	39,5	39,5	39,5	39,5	39,5
Personeel primair proces (in fte)	303,8	301,7	297,3	290,1	290,1
Ondersteunend personeel (in fte)	57,4	57,4	57,4	57,4	57,4
Totale personele bezetting (in fte)	**400,7**	**398,6**	**394,2**	**387**	**387**

Toelichting op de kengetallen:
De leerlingenaantallen zijn gebaseerd op de leerlingenprognoses die zijn afgegeven door de clusterdirecteuren van Openbaar Onderwijs Emmen. Deze prognoses worden gebaseerd op overzichten van kinderen van 0-jarigen tot en met 13-jarigen in het desbetreffende gebied (Basisregistratie Personen) en overzichten van het marktaandeel van de desbetreffende school. De prognoses van de locatiedirecteuren worden tevens afgestemd en getoetst door het bestuurskantoor. Op basis van deze informatie is de prognose dat het leerlingenaantal tussen 2019 en 2022 daalt met 3,73 %. De leerlingendaling wordt tevens beïnvloed door het effect van fluctuaties van het leerlingenaantal op de asielzoekersschool obs de Hesselanden. Ontwikkelingen omtrent asielzoekers worden dan ook actief gevolgd om te kunnen anticiperen. Het verloop van de formatie is gebaseerd op de gemiddelde personele bezetting gedurende het kalenderjaar met daarin uitsluitend verdisconteert het natuurlijk verloop. Hierbij is de aanname gedaan dat het natuurlijk verloop altijd plaatsvindt aan het begin van het schooljaar. De bezetting is gebaseerd op alle personeel die in dienst is geweest gedurende het jaar, naast vaste dienstbetrekkingen is dat onder andere ook vervanging en inzet voor arrangementen.

Meerjarenbalans

Meerjarenbalans 2019-2022

	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
EUR Bedragen: x 1000,-						
Activa						
Vaste activa						
Materiële vaste activa	3.641	4.371	4.371	4.371	4.371	4.371
Financiële vaste activa	11.121	12.866	12.864	12.850	12.844	12.834
Totaal van vaste activa	14.762	17.237	17.235	17.221	17.215	17.205
Vlottende activa						
Vorderingen	1.903	1.946	1.940	1.906	1.891	1.866
Liquide middelen	120	123	122	120	119	117
Totaal van vlottende activa	2.022	2.069	2.062	2.026	2.010	1.983
Totaal van activa	16.784	19.305	19.297	19.247	19.224	19.188
Passiva						
Eigen vermogen	9.576	11.281	11.281	11.281	11.281	11.281
Voorzieningen	746	778	776	762	756	747
Langlopende schulden	3.641	4.371	4.371	4.371	4.371	4.371
Kortlopende schulden	2.821	2.875	2.869	2.833	2.816	2.790
Totaal van passiva	16.784	19.305	19.297	19.247	19.224	19.188

Aanvullende toelichting
De post materiële vaste activa laat voor de jaren 2019 en verder een constant beeld zien. Er wordt uitgegaan van vervanging wanneer is afgeschreven. Voor hetzelfde bedrag staat hier de langlopende lening tegenover. Door een begroot resultaat rond de 0,00 gedurende de jaren van de meerjarenbegroting zijn er niet veel wisselingen in de balans.

Meerjarenbegroting

Meerjarenbegroting 2019-2024

EUR Bedragen: x 1000,-	01-01-2018 t/m 31-12-2018 realisatie	01-01-2019 t/m 31-12-2019 realisatie	01-01-2019 t/m 31-12-2019 begroot	01-01-2020 t/m 31-12-2020 begroot	01-01-2021 t/m 31-12-2021 begroot	01-01-2022 t/m 31-12-2022 begroot	01-01-2023 t/m 31-12-2023 begroot	01-01-2024 t/m 01-01-2024 begroot
Baten								
Rijksbijdragen	33.409	34.905	33.362	33.362	32.631	32.114	31.806	31.607
Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	701	194	75	75	0	0	0	0
College-, cursus-, les- en examengelden								
Baten werk in opdracht van derden								
Overige baten	544	544	304	304	210	210	210	210
Totaal baten	34.654	35.643	33.741	33.741	32.841	32.324	32.016	31.817
Lasten								
Personeelslasten	28.341	28.454	28.068	28.068	26.961	26.410	26.106	25.940
Afschrijvingen	852	803	952	952	980	1.014	1.045	1.081
Huisvestingslasten	4.367	2.146	2.457	2.470	2.470	2.470	2.470	2.470
Overige lasten	2.014	2.594	2.604	2.604	2.379	2.361	2.347	2.334
Totaal lasten	35.574	33.997	34.081	34.094	32.790	32.255	31.968	31.824
Saldo baten en lasten	-920	1.646	-340	-353	51	69	48	-7
Gerealiseerde herwaardering								
Financiële baten	104	110	0	0	0	0	0	0
Financiële lasten	53	51	48	48	35	26	19	13
Resultaat	-869	1.705	-388	-401	16	43	29	-20

Aanvullende toelichting

De afname van de rijksbijdragen wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de leerlingendaling. De hogere huisvestingslasten in 2018 ten opzichte van andere jaren is te verklaren door het bouwproject bij onder andere obs Angelslo. Het hoge positieve resultaat van 2019 wordt voor een groot deel veroorzaakt door de extra ontvangen bekostiging in 2019 van het ministerie om de cao per 1-1-2020 te kunnen bekostigen.

Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Het aantal leerlingen van Openbaar Onderwijs Emmen daalt de komende jaren. Minder leerlingen betekent dat de middelen vanuit het ministerie van OCW afnemen. Hierop wordt geanticipeerd door een aantal maatregelen.

Er wordt actief gestuurd om personele verplichtingen in lijn te laten zijn met de binnenkomende financiële middelen. De formatieve inzet wordt bovenschools bewaakt, waarbij wordt gestuurd op het voorkomen van ‘eigen wachtgelders’. Primair onderwijs is, zoals eerder gemeld, eigenrisicodrager voor de werkeloosheidswet. Daarnaast wordt de formatie direct gerelateerd aan het verwachte aantal leerlingen bij start van het schooljaar (het principe t = 0). Zodoende wordt al vroegtijdig geanticipeerd op leerlingendaling. Daarnaast is bij het samenstellen van de begroting beoordeeld of de uitgaven doelmatig en noodzakelijk zijn.

Om nu en in de toekomst de verantwoordelijkheden ten aanzien van de beheersing van zowel de personele als de materiële kosten te kunnen nemen, is een goed werkende planning en control cyclus van groot belang. Openbaar Onderwijs Emmen stuurt er actief op om de financiële administratie op alle niveaus in de organisaties op orde te hebben. De sturing en verantwoording gebeurt middels planning en control documenten. In 2019 zijn onder andere de volgende documenten opgeleverd:

- Bestuurlijk jaarverslag 2018 en bestuurlijk jaarplan 2019
- Schooljaarverslagen 2018 en schooljaarplannen 2019
- Begroting 2020
- Bestuurlijke doelstellingen 2020 (jaarplan 2020)
- Jaarrekening 2018
- Twee managementrapportages over 2019
- Diverse maandafsluitingen gedurende 2019
- Elektronisch Financieel Jaarverslag 2018
- Twee rechtmatigheidscontroles (audits) 2019
- Subsidieverantwoordingen

Toekomstparagraaf
In 2019 is een nieuw Bestuurlijk Koersplan vastgesteld voor de periode van 2019-2023. In dit document worden de visie en een lange termijn planning voor de periode van 2019-2023 op bestuurlijk niveau weergegeven. OOE gaat voor kwalitatief hoogwaardig, eigentijds en toekomstgericht onderwijs voor iedereen! Hierbij zetten we als bestuurlijke prioriteit in op kwaliteit en personeel. In het bestuurlijk koersplan wordt beschreven hoe we dit willen doen. We hebben daarbij 3 pijlers van waaruit we werken, namelijk: oog voor de wereld, oog voor onderwijs en oog voor de organisatie.
Het koersplan is een leidraad voor het handelen van het bevoegd gezag van het Openbaar Onderwijs Emmen. Het geeft op hoofdlijnen aan wat de komende 4 jaar van het bevoegd gezag mag worden verwacht. Het Bestuurlijk Koersplan is richtinggevend en geeft de kaders aan waarbinnen de openbare scholen hun schoolplan 2019-2023 vormgeven. Een specifieke en gedetailleerde uitwerking vindt jaarlijks plaats in het bestuurlijk jaarplan.

Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden
Hieronder staan de belangrijkste risico's beschreven en de bijbehorende beheersmaatregelen. Het risicomanagement wordt uitgevoerd overeenkomstig het gemeentelijk beleid.

- Het leerlingenaantal in het basisonderwijs neemt af. Door de daling van het leerlingenaantal neemt ook de te ontvangen rijksvergoeding af. De kosten zullen evenredig mee moeten dalen. Hiervoor worden en zijn diverse maatregelen genomen, zoals huisvestingsuitgaven (bijv. onderhoud) prioriteren op basis van de beschikbare budgetten, inzet van flexibel personeel, etc. Er doet zich echter ook een (aankomend) tekort aan leerkrachten voor. In 2018 is de visie 'Binden en boeien' voor onderwijspersoneel vastgesteld. Het uitgangspunt is zoveel mogelijk medewerkers in vaste dienst aan te nemen. Jaarlijks wordt een integrale afweging gemaakt of opnieuw medewerkers in vaste dienst aangesteld kunnen worden. Dit wordt elk jaar kritisch bekeken omdat je enerzijds met een leerlingdaling te maken hebt en anderzijds met een lerarentekort. Deze visie is een middel om zowel het risico op het lerarentekort als de teruglopende financiële middelen te beheersen;
- De onzekerheden en financiële gevolgen rondom het rijksbeleid, passend onderwijs, onderwijsachterstandsmiddelen, bekostiging onderwijs asielzoekers en vreemdelingen en kleine scholentoeslag. Op deze onzekerheden wordt geanticipeerd door actuele ontwikkelingen te volgen en ten aanzien van deze zaken het aangaan van langdurige verplichtingen te voorkomen;
- Vanwege de clustering van scholen in 2016 zijn implementatie- en frictiekosten ontstaan. Tot 2020 was hiervoor een onttrekking uit de reserve toegestaan. Vanaf 2020 worden deze frictiekosten uit de reguliere begroting bekostigd;
- Het college van B&W heeft in het bestuursakkoord laten vastleggen dat OOE binnen de huidige bestuursperiode wordt verzelfstandigd, met de tussenstap van een interne verzelfstandiging. Medio 2018 is hiermee een start gemaakt. In 2019 zijn de stappen en afspraken verder geconcretiseerd. Er zijn voorstellen gedaan voor een nieuw te vormen organisatie en inpassing van het gemeentepersoneel wat werkzaam was binnen het team OOE (bestuurskantoor). De algemeen directeur is benoemd voor aansturing van het onderwijs en een teamleider is aangesteld voor de bedrijfsvoering.;
- Het is een wettelijke verplichting dat personeelsleden een VOG overleggen indien men wordt ingezet voor de klas. OOE staat toe dat medewerkers worden ingezet, zodra de VOG is aangevraagd. Het risico hierbij is dat als een VOG níet kan worden overlegd, dat de betreffende medewerker korte tijd toch werkzaamheden heeft verricht voor OOE. In verband met leerkrachten tekort neemt OOE dit risico. Een gevolg zou anders kunnen zijn, dat klassen naar huis gestuurd moeten worden;
- Begin 2020 is het coronavirus wereldwijd uitgelopen op een pandemie. Deze heeft grote effecten op het onderwijs in Nederland, dus ook voor OOE. Van 15 maart tot 11 mei 2020 was het niet meer toegestaan om leerlingen op school te ontvangen, op een aantal uitzonderingen na, namelijk voor leerlingen waarvan één van de ouders een vitaal beroep uitoefent en voor kwetsbare kinderen. In deze periode is voornamelijk 'lesgegeven' op afstand. Vanaf 11 mei mogen basisschoolleerlingen voor 50% weer naar school. Lesgeven op afstand blijft daardoor nog noodzakelijk.
  Deze ontwikkeling is een behoorlijke wijziging en vraagt veel van leerkrachten en

onderwijsondersteunend personeel, maar ook van ouders en verzorgers. Onduidelijk is nog hoe lang deze periode aanhoudt. Deze wijze van lesgeven kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van het onderwijs. Het doel van de leerkrachten is om de kwaliteit van de aangeboden lesstof hoog te houden. Afhankelijk van de periode waarin de crisis aanhoudt en hoe de thuissituatie is, kan in 2020 beoordeeld worden in welke mate scholen moeten bijsturen op de te behalen doelen. Kosten voor onder andere schoonmaak en ict zullen stijgen.

Beheersing en interne controle
De raad stelt bij verordening regels vast voor de controle op het financiële beheer en op de inrichting van de (financiële) organisatie. Een belangrijk onderdeel van de controle zijn audits op rechtmatigheid op financieel kritische processen. In 2019 zijn binnen het team Openbaar Onderwijs Emmen de volgende kritische processen onderwerp van onderzoek geweest:

- Instroom personeel;
- Uitstroom;
- Declaraties;
- Inkoop en aanbesteding.

De audits op rechtmatigheid worden uitgevoerd middels een verbijzonderde interne controle door een onafhankelijk intern auditteam binnen de gemeentelijke organisatie.

Daarnaast is door de accountantsorganisatie BDO Nederland in 2019 een interim controle en een jaarrekeningcontrole uitgevoerd.

Verklaring omtrent het gedrag (VOG)
Elke medewerker die in dienst treedt van Openbaar Onderwijs Emmen dan wel als invaller (payroll) wordt ingezet, wordt geacht een VOG te overhandigen. Indien dit niet is overhandigd, wordt de medewerker niet ingezet in het scholenveld. Ten aanzien van de invalkrachten wordt geregistreerd en gecheckt of de VOG is overhandigd. In het geval van indiensttreding is het onderdeel van de procedure indiensttreding en wordt tevens geregistreerd en gecheckt of de VOG daadwerkelijk is overhandigd.

Code Goed Bestuur
Het bestuur van het openbaar primair onderwijs is zich bewust van het belang van een goed functionerend bestuur. Het college van Burgemeester en Wethouders heeft vastgesteld te handelen conform de Code Goed Bestuur. Het verzoek van de inspectie is om deze verder te concretiseren. Hieraan wordt invulling gegeven met de (interne) verzelfstandiging van OOE.

Rapportage toezichthoudend orgaan
Het bevoegd bezag van OOE is vormgegeven als een klassiek integraal schoolbestuur, waarbij openbaar onderwijs Emmen een onderdeel uitmaakt van de gemeentelijke organisatie. Het college van Burgemeester en wethouders is het schoolbestuur/ bevoegd gezag van OOE, waarbij de wethouder gedelegeerde bevoegdheden heeft. Sinds 2018 is de functie van algemeen directeur toegevoegd aan het functieboek van OOE. De algemeen directeur stuurt het onderwijsveld aan. Na 1 januari 2020 stuurt de algemene directeur het totale onderwijs aan. De gemeenteraad is formeel het toezichthoudend orgaan van de gemeente waar Openbaar Onderwijs Emmen integraal onderdeel is. OOE is onderdeel van de gemeentelijke planning & control cyclus. Op basis van deze cyclus geeft de gemeenteraad inhoud aan zijn toezichthoudende taak ten aanzien van de gemeente Emmen. Daarnaast wordt de gemeenteraad als toezichthoudend orgaan regelmatig geïnformeerd over ontwikkelingen in het onderwijsveld en geeft goedkeuring op strategische beleidsplannen.

10. Overige zaken

Financiële kengetallen

Hieronder worden de belangrijkste financiële kengetallen weergegeven.

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen

Kengetallen financiële positie	2018 Realisatie	2019 Realisatie	2020 Prognose	2021 Prognose	2022 Prognose	2023 Prognose
Liquiditeit (current ratio)	0,72	0,72	0,72	0,72	0,71	0,71
Liquiditeit (quick ratio)	0,72	0,72	0,72	0,72	0,71	0,71
Personeelslasten / Rijksbijdragen	83,77%	81,52%	82,97%	82,69%	82,64%	82,43%
Rentabiliteit	-2,47%	4,77%	0,06%	0,11%	-0,03%	0,20%
Solvabiliteit I	0,57	0,58	0,58	0,59	0,59	0,59
Solvabiliteit II (inclusief voorzieningen)	0,61	0,62	0,62	0,63	0,63	0,63
Weerstandsvermogen	27,21%	31,55%	34,71%	35,48%	36,03%	36,13%
Kapitalisatiefactor	0,48	0,51				

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding aan tussen eigen en vreemd vermogen en geeft zo inzicht in de financieringsopbouw. Ook geeft de solvabiliteit aan in hoeverre aan de verplichtingen op langere termijn kan worden voldaan.

- Solvabiliteit 1 (exclusief voorzieningen) is eigen vermogen gedeeld door totaal vermogen
- Solvabiliteit 2 (inclusief voorzieningen) is eigen vermogen en voorzieningen gedeeld door totaal vermogen.

De commissie Vermogensbeheer Onderwijsinstellingen, ook wel genoemd commissie Don, stelt zowel voor solvabiliteit 1 als solvabiliteit 2 een signaleringsondergrens voor van 20%.

De solvabiliteit 1 en 2 van Openbaar Onderwijs Emmen bedraagt respectievelijk 58% en 62% en is dus ruim boven de ondergrens van 20%. Overigens heeft in het primair onderwijs meer dan de helft van de schoolbesturen een ruime solvabiliteit.

Liquiditeit (quick ratio)

De liquiditeit is de verhouding tussen de vlottende activa en de kortlopende schulden en geeft aan in hoeverre op korte termijn aan de betalingsverplichting kan worden voldaan.

- Liquiditeit (current ratio) is vlottende activa plus liquide middelen gedeeld door het totaal van de kortlopende schulden.
- Liquiditeit (quick ratio) is vlottende activa exclusief voorraden plus liquide middelen gedeeld door het totaal van de kortlopende schulden.

De commissie Don hanteert de current ratio als een indicator voor het budgetbeheer met als signaleringsgrenzen 0,5 en 1,5.

De liquiditeit (current en quick ratio) van Openbaar Onderwijs Emmen bedraagt 0,72.

Deze liquiditeitsratio in combinatie met het solvabiliteitscijfer (zoals bij Openbaar Onderwijs Emmen), veroorzaakt een relatief laag risico. Op langere termijn is men immers in staat om aan de financiële verplichtingen te voldoen.

Rentabiliteit (%)

De rentabiliteit zegt iets over het rendement. Het toont aan in welke mate baten en lasten met elkaar in evenwicht zijn. De rentabiliteit wordt berekend door het resultaat uit gewone bedrijfsvoering te delen door de totale baten uit de gewone bedrijfsvoering. Aangezien de onderwijssector geen winstoogmerk kent, is een rentabiliteit tussen de 0% en 5% acceptabel.

De rentabiliteit van Openbaar Onderwijs Emmen bedraagt 4,77% .

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen wordt berekend door het eigen vermogen min de materiële vaste activa te delen door de rijksbijdrage OCW. Het weerstandsvermogen van Openbaar Onderwijs Emmen is 31,55%. De signaleringsgrens is beneden de 5%.

Kapitalisatiefactor
De kapitalisatiefactor wordt gehanteerd als kengetal om te signaleren of een onderwijsinstelling zijn kapitaal al dan niet efficiënt benut. De kapitalisatiefactor wordt berekend door het totale vermogen te delen door de totale baten. Als signaleringsgrens wordt hierbij een bovengrens van 60% gegeven voor kleine schoolbesturen en een bovengrens van 35% voor grote schoolbesturen. De kapitalisatiefactor van Openbaar Onderwijs Emmen is 51,00%.

De reservepositie is gezien de signaleringswaarden boven niveau. Gezien echter de ontwikkelingen die OOE staan te wachten in het kader van de verzelfstandiging zijn er ook extra middelen nodig om deze transformatie te kunnen maken. Dit betreffen kosten die middels de exploitatie zorgen voor een nadelig resultaat en daarmee ten laste van de reserve gaan.
Hierbij ook opgemerkt dat de kapitalisatiefactor is gestegen ten opzichte van voorgaand jaar veroorzaakt door ontvangen bekostiging eind 2019 bestemd voor de cao per 2020. Dus wel ontvangsten maar geen uitgaven in 2019. Deze stijging is van tijdelijke aard.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen
Als schoolbestuur zijn we ons continu bewust van het maatschappelijk speelveld waarin wij ons bevinden en de noodzaak om op maatschappelijk verantwoorde wijze het onderwijs binnen het schoolbestuur inhoud te geven.

Horizontale verantwoording
Op iedere aangesloten school is een medezeggenschapsraad bestaande uit ouders en personeelsleden van de school. Daarnaast heeft elke school een ouderraad, op basis waarvan nauw contact wordt gehouden met de ouders van de leerlingen. Tot slot is er een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad Openbaar Onderwijs van de gemeente Emmen, waarin alle scholen zijn vertegenwoordigd. De partijen worden actief betrokken bij beleidsvorming en verantwoording ten aanzien van het gerealiseerde beleid.

B. Jaarrekening

De jaarrekening omvat de periode 01-01-2019 tot en met 31-12-2019 en is opgemaakt in maart 2020.

1. Grondslagen

De jaarrekening over 2019 is opgesteld conform de richtlijnen genoemd in boek 2, titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de adviezen van de Raad voor de Jaarverslaggeving, RJ 660. In RJ 660 zijn specifieke bepalingen en modellen voor onderwijsinstellingen opgenomen.

De jaarrekening bestaat uit de volgende onderdelen:

- Balans
- Staat van baten en lasten
- Kasstroomoverzicht
- Begroting en vergelijkende cijfers
- Toelichting op deze onderdelen en op de gehanteerde grondslagen

De exploitatierekening is een samenvoeging van de bovenschoolse budgetten en de exploitatierekeningen van de scholen die onder het bevoegd gezag van de gemeente Emmen vallen. De jaarrekening wordt opgesteld op het niveau van het bevoegd gezag en de in de jaarrekening opgenomen bedragen zijn in hele euro's.

Sinds begin maart 2020 is er een uitbraak van het Corona virus in Nederland. Wat de consequenties van deze Coronacrisis zijn, zal pas in de loop van 2020 duidelijk worden. Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Wij hebben de eventuele gevolgen van de Corona uitbraak, zoals benoemd onder de gebeurtenissen na balansdatum, hierin betrokken.

Waardering van de activa en passiva.

De investeringen in de materiële vaste activa zijn op de balans gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met de afschrijvingen.
Op de materiële vaste activa wordt lineair afgeschreven in gelijke percentages van de aanschafwaarde met als restwaarde € 0. De eerste afschrijving vindt plaats in de maand na aanschaf. Als ondergrens van de te activeren zaken wordt € 1.500 gehanteerd. De indeling van de gehanteerde afschrijvingstermijnen is als volgt:

<u>Inventaris en apparatuur:</u>

ICT	5 jaar

<u>Andere vaste bedrijfsmiddelen:</u>

Meubilair	15 jaar
Overige MVA	10 jaar
Onderwijsleerpakket	8 jaar

Groot onderhoud	7 tot 70 jaar (afhankelijk van het component)

Groot onderhoud

Vanaf 2019 wordt voor het eerst afgeschreven op groot onderhoud. Voorheen werden deze lasten rechtstreeks ten laste gebracht van de exploitatie. Dit is niet meer toegestaan volgens de regelgeving van het Primair Onderwijs. Daarom is gekozen voor het activeren van deze lasten. Op deze wijze spreiden de kosten zich over meerdere jaren.

Eerste waardering

In 2007 heeft een extern bureau de inventarisatie bij de scholen afgerond ten behoeve van het bepalen van de eerste waardering materiële vaste activa. Het bedrag van de eerste waardering ter hoogte van € 1.120.532 wordt in 15 jaar afgeschreven. Onder het eigen vermogen is voor hetzelfde bedrag een herwaarderingsreserve gevormd. Elk jaar valt een deel van deze herwaarderingsreserve vrij ter dekking van

de afschrijvingslast eerste waardering activa.
De geschatte vervangingswaarde is teruggerekend naar de oorspronkelijke aanschafwaarde door middel van een inflatiecorrectie van 2%.

Financiële vaste activa
Een financieel vast actief is een financieel actief dat bestemd is om de uitoefening van de werkzaamheid van de rechtspersoon duurzaam te dienen. De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vorderingen
Onder vorderingen worden verstaan de per balansdatum bestaande rechten om geldmiddelen te ontvangen van andere partijen. De vorderingen bestaan uit:

- Debiteuren
- Nog te ontvangen van OCW/EZ
- Nog te ontvangen van personeel
- Overige vorderingen
- Vooruitbetaalde kosten
- Overige overlopende activa

Alle bovenstaande vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.
Liquide middelen
Onder liquide middelen worden verstaan kasmiddelen, tegoeden op bank en girorekeningen, wissels en cheques. De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Bestemmingsreserves
Een bestemmingsreserve is het gedeelte van het eigen vermogen waaraan het bestuur een specifieke bestemming heeft gegeven. Deze reserve bestaat uit de door de scholen en bovenschools gereserveerde gelden vanuit het exploitatiebudget.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd tegen concrete of specifieke risico's en verplichtingen, die op de balansdatum bestaan en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is in te schatten. Binnen het verslagjaar zijn twee personele voorzieningen getroffen:

- voorziening jubilea: deze voorziening is getroffen om de opgebouwde rechten voor jubileumgratificaties te kunnen financieren. De voorziening jubilea wordt gewaardeerd tegen de nominale waarde.
- voorziening verzuim: deze voorziening is getroffen om de kosten van langdurige zieken te kunnen financieren.

Kortlopende schulden
Onder schulden worden verstaan de per balansdatum bestaande en vaststaande verplichtingen die gewoonlijk door betaling worden afgewikkeld. De kortlopende schulden bestaan uit:

- Crediteuren
- Schulden aan OCW/EZ
- Belastingen en premies sociale verzekeringen
- Schulden ter zake pensioenen
- Overige kortlopende schulden
- Vooruit ontvangen subsidies OCW/EZ geoormerkt
- Vooruit ontvangen investeringssubsidies
- Vakantiegeld en vakantiedagen
- Overige overlopende passiva

Alle bovenstaande schulden zijn schulden < 1 jaar en worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Pensioenen voor onderwijspersoneel zijn ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de “verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering”. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Er is sprake van een toegezegde pensioenregeling. De werkgever heeft in het geval van een tekort geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies.

Overige activa en passiva
Liquide middelen en kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Bepaling van het exploitatiesaldo
Bij de bepaling van het exploitatiesaldo is het baten- en lastenstelsel van toepassing. Dit betekent dat de baten en lasten van het boekjaar in de jaarrekening worden opgenomen, ongeacht of zij tot ontvangsten of uitgaven in dat boekjaar hebben geleid. Kosten hoeven nog geen uitgaven en opbrengsten nog geen inkomsten te zijn. Dit geldt ook voor de (rijks)vergoeding OCW. Deze baten zijn in de jaarrekening verantwoord voor zover ze betrekking hebben op het verslagjaar.

Rijksbijdragen
De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten. Dit geldt ook voor de niet geoormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule), tenzij het schoolbestuur deze subsidies als projectbijdragen aanmerkt. Verwerking van deze niet geoormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) in de staat van baten en lasten vindt dan gelijktijdig met verantwoording van de lasten plaats.

Geoormerkte OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waarvoor nog geen activiteiten zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende activa. Geoormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

2. Balans

Een balans is een overzicht van de bezittingen, de schulden en het eigen vermogen op een bepaald moment. In onderstaande balans is de bestemming van het resultaat verwerkt.

Balans

	31-12-2019	31-12-2018
EUR Bedragen: x 1	Realisatie	Realisatie
Activa		
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Materiële vaste activa	4.371.090	3.640.902
Financiële vaste activa	12.866.031	11.121.175
Totaal van vaste activa	17.237.121	14.762.077
Vlottende activa		
Voorraden		
Vorderingen	1.946.328	1.902.529
Kortlopende effecten		
Liquide middelen	122.503	119.626
Totaal van vlottende activa	2.068.831	2.022.155
Totaal van activa	19.305.952	16.784.232
Passiva		
Eigen vermogen	11.281.031	9.576.377
Voorzieningen	778.474	745.632
Langlopende schulden	4.371.090	3.640.902
Kortlopende schulden	2.875.357	2.821.321
Totaal van passiva	19.305.952	16.784.232

3. Staat van Baten en Lasten

Een staat van baten en lasten is een overzicht van opbrengsten en kosten over het afgelopen boekjaar, ook wel de exploitatierekening genoemd. Hieronder is de staat van baten en lasten (begroot, realisatie en vorig jaar) weergegeven. Daarnaast is een verklarende toelichting per onderdeel opgenomen.

Staat van baten en lasten

	01-01-2019 t/m 31-12-2019	01-01-2019 t/m 31-12-2019	01-01-2018 t/m 31-12-2018
EUR Bedragen: x 1	Realisatie	Begroting	Realisatie
Baten			
Rijksbijdragen	34.904.727	33.030.188	33.832.798
Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	194.236	162.583	718.448
College-, cursus-, les- en examengelden			
Baten werk in opdracht van derden			
Overige baten	543.586	396.590	544.011
Totaal baten	35.642.549	33.589.361	35.095.257
Lasten			
Personeelslasten	28.453.909	27.837.984	28.340.810
Afschrijvingen	803.478	865.823	852.557
Huisvestingslasten	2.145.576	2.472.060	4.383.951
Overige lasten	2.594.014	2.661.899	2.437.630
Doorbetalingen aan schoolbesturen			
Totaal lasten	33.996.977	33.837.766	36.014.948
Saldo baten en lasten	1.645.572	-248.405	-919.691
Gerealiseerde herwaardering			
Financiële baten	110.360	102.413	104.450
Financiële lasten	51.277	44.920	53.327
Resultaat	1.704.655	-190.912	-868.568
Belastingen			
Resultaat uit deelnemingen			
Resultaat na belastingen	1.704.655	-190.912	-868.568
Aandeel in het geconsolideerde resultaat dat niet aan de rechtspersoon toekomt			
Totaal resultaat	1.704.655	-190.912	-868.568

Rijksbijdragen

In 2019 is door een prijsbijstelling vanuit het ministerie van OC&W meer rijksvergoeding ontvangen dan begroot. Mede veroorzaakt door de nieuwe cao per 2020. Hierin zit een loonsverhoging voor iedereen van 4,5% en een eenmalige uitkering. De ontvangst heeft voor een groot deel plaats gevonden in 2019 waarbij de uitgaven pas in 2020 gaan plaats vinden. Dit zorgt voor een veel positiever resultaat in 2019 en negatiever in 2020. Daarnaast is er een verschuiving te zien door een wijziging in de bekostiging van onderwijs achterstandsmiddelen. Vanuit personeel en arbeidsmarktbeleid en de personele lumpsum zijn delen vervallen. Daarnaast is de bekostiging impuls gebieden vervallen. Hiervoor in de plaats is de bekostiging onderwijs achterstandsmiddelen gekomen. Tevens zijn de toegekende werkdrukmiddelen toegenomen per leerling. Totaal een voordeel ten opzichte van de begroting van € 1.790.781.
Daarnaast is er minder bekostiging ontvangen dan begroot ten aanzien van asielzoekers en vreemdelingen. De situatie omtrent asielzoekers en vreemdelingen is moeilijk te voorzien. Door extra bijdrage vanuit het samenwerkingsverband is ook deze hoger dan begroot door groei bekostiging en extra ondersteuning. Hier staan ook personele lasten tegenover.

Resumé

Ministerie OCW	*€ 1.790.781*
Bekostiging asielzoekers en vreemdelingen	*-/- € 65.728*
Samenwerkingsverband	*€ 149.486*
	€ 1.874.539

Werkdrukverminderingsgelden

Voor 2018/2019 en 2019/2020 zijn werkdrukmiddelen beschikbaar gesteld aan de scholen. De scholen hebben het beschikbare budget besproken met het team en de MR van de school. Gezamenlijk is de inzet van deze middelen bepaald, waarbij de P-MR instemming heeft gegeven.
Per school is verantwoording afgelegd over de besteding van deze middelen. De werkdrukmiddelen zijn

door OOE voor 100% ingezet op personeel.
We kunnen hier de volgende verdeling in maken:

- 15 % van de middelen in ingezet om toe te voegen aan de formatieve inzet. Door leerkrachten of invallers een tijdelijke uitbreiding of een tijdelijk contract te geven kon bijvoorbeeld toch nog een extra groep worden gecreëerd, wat weer ten goede kwam aan de werkdrukvermindering.
- 75 % van de middelen is ingezet voor onderwijskundige ondersteuning in de vorm van een onderwijsassistent. Ook deze medewerkers zijn ingezet met een tijdelijk contract of een tijdelijke uitbreiding. De inzet verschilt per school. In de meeste gevallen gaat het om extra ondersteuning voor de leerkracht met een grote en/of moeilijke groep waarin veel zorgondersteuning wordt gevraagd.
- 10 % van de middelen is ingezet voor onderwijskundige ondersteuning in de vorm van administratieve ondersteuning of een conciërge. Deze ondersteuning was er met name op gericht om de administratieve last bij de leerkracht te verminderen of werkzaamheden bij de leerkracht te verminderen door bijvoorbeeld ondersteuning te bieden bij expressie.

Werkdrukmiddelen

Verantwoording werkdrukmiddelen Primair Onderwijs		
Afstemming besteding werkdrukmiddelen		
Is het gesprek gevoerd met het team over de besteding	Ja	
Heeft de PMR ingestemd met het voorstel voor de besteding	Ja	
Besteding werkdrukmiddelen	**01-01-2019 t/m**	
EUR Bedragen: x 1	**31-12-2019**	
Personeel		834.770
Materieel		
Professionalisering		
Overig		

Overige overheidsbijdragen en subsidies
In 2019 is de subsidie ten behoeve van schakelklas ontvangen, iets hoger dan begroot. Deze subsidie is ingezet t.b.v. personeel en een klein gedeelte aan materiaal. Daarnaast is voor techniek meer subsidie ontvangen dan begroot en voor ESF minder. In totaal is er € 28.000 meer ontvangen dan begroot.

Overige baten
Voor medegebruik zijn baten ontvangen die nog betrekking hadden op 2018 maar niet waren voorzien in 2018. Samen met een aantal kleinere verschillen voor verhuur is er in totaal € 78.000 meer ontvangen dan begroot. De detacheringsontvangsten zijn € 60.000 hoger dan begroot. Er zijn meer detacheringen geweest dan voorzien bij het vaststellen van de begroting.

Personeelslasten
Ten aanzien van de personeelslasten is een nadeel van € 231.000 ten opzichte van de begroting. Veroorzaakt door onder andere meer inzet van personeel door gestegen inkomsten. En meer inzet voor vervanging vanwege ziekte en (zwangerschaps)verlof. Daarnaast hebben de stakingsdagen in 2019 een voordeel tot gevolg. Dit voordeel wordt ingezet bij de formatie 2020-2021 ten behoeve van het onderwijsveld. Bij de overige personele lasten vallen de posten personeel derden en schoolmaatschappelijk werk hoger uit dan begroot. Inzet personeel derden met name gestegen door het vervullen van vacatures directie op interim basis. Voor werving en selectie, schoolbegeleiding en teamuitjes/afscheid/overige is minder uitgegeven dan begroot.

Resumé

Loonkosten	*-/- € 275.000*
Personeel derden	*-/- € 321.000*
Dotatie personele voorziening	*-/- € 87.000*
Kantoorbenodigdheden	*-/- € 22.000*
Ziektewetgelden	*€ 86.000*
Schoolbegeleiding	*€ 28.000*
Teamuitjes/afscheid/overige	*€ 24.000*
Diversen	*-/- € 48.000*
	-/- € 615.000

Afschrijvingen
De afschrijvingen wijken € 21.000 positief af van de begroting. Dit wordt veroorzaakt door minder investeringen dan begroot. Op het gebied van meubilair en ICT is minder geïnvesteerd.

Huisvestingslasten
De post huisvestingslasten valt € 326.000 lager uit dan begroot. De post huren valt hoger uit door meer huur van noodunits. De onderhoudskosten vallen lager uit dan begroot. Veroorzaakt door enerzijds onderhoud dat wordt doorgeschoven naar 2020 vanwege de overspannen markt en het daarmee niet uit kunnen zetten van het uit te voeren werk. Daarnaast is in 2019 de manier van het verwerken van groot onderhoud gewijzigd. Vanwege de richtlijnen van het ministerie mogen de onderhoudskosten niet meer direct ten laste van de exploitatie gebracht worden. OOE heeft ervoor gekozen deze kosten te activeren. Daarnaast vallen de energielasten hoger uit door gestegen tarieven.

Resumé

Huur	*-/- € 28.000*
Onderhoud	*€ 413.000*
Energie en water	*-/- € 90.000*
Diversen	*€ 31.000*
	-/- € 326.000

Overige lasten
De overige lasten wijken met € 67.000 positief af van de begroting. De post ICT valt hoger uit dan begroot Meer uitgaven voor licenties, abonnementen en contracten. Door ICT ontwikkeling binnen onderwijs en gebruik making van digiborden nemen de kosten voor licenties toe. Aan marketing, muziek en cultuur zijn niet de uitgaven gedaan die zijn begroot. De kosten die gemaakt zijn voor marketing zijn geboekt onder personeel derden. Voor leermiddelen is meer uitgegeven dan is begroot, voor meerjaarlijks gebruik lager dan de drempelwaarde voor investering (€ 1.500). Daarnaast een besparing op kopieerkosten. Voor uitgaven aan de medezeggenschap is ook minder besteed dan begroot.

Resumé

ICT	*-/- € 94.000*
Marketing	*€ 24.000*
Muziek	*€ 20.000*
Cultuur	*€ 73.000*
Leermiddelen	*-/- € 51.000*
Kopieerkosten	*€ 21.000*
Medezeggenschap	*€ 34.000*
Diversen	*€ 40.000*
	€ 67.000

4. Kasstroomoverzicht

Een kasstroomoverzicht is een overzicht van geldmiddelen die in de verslagperiode binnenkomen en uitgaan. Het kasstroomoverzicht bestaat uit de volgende 3 onderdelen:

1. kasstromen uit operationele activiteiten (bedrijfsvoering)
2. kasstromen uit investeringsactiviteiten (activa)
3. kasstromen uit financieringsactiviteiten (passiva)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Kasstroomoverzicht

	01-01-2019 t/m 31-12-2019	01-01-2018 t/m 31-12-2018
EUR Bedragen: x 1	Realisatie	Realisatie
Kasstromen uit operationele activiteiten		
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	1.645.572	-919.691
Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat		
Aanpassingen voor afschrijvingen	803.478	852.558
Aanpassingen voor waardeveranderingen		
Toename (afname) van voorzieningen	32.842	226.775
Overige aanpassingen voor aansluiting met het bedrijfsresultaat		
Totaal van aanpassingen voor aansluiting met het bedrijfsresultaat	836.320	1.079.333
Veranderingen in werkkapitaal		
Afname (toename) van voorraden		
Afname (toename) van kortlopende vorderingen	-43.799	270.300
Afname (toename) van effecten		
Toename (afname) van kortlopende schulden	54.036	-199.603
Totaal van veranderingen in werkkapitaal	10.237	70.697
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	2.492.129	230.339
Ontvangen interest	110.360	104.450
Betaalde interest	51.277	53.327
Ontvangen dividenden		
Mutaties overige financiële vaste activa		
Betaalde winstbelasting		
Kasstroom uit operationele activiteiten	2.551.212	281.462
Kasstromen uit investeringsactiviteiten		
Verwerving van immateriële vaste activa		
Ontvangsten uit hoofde van vervreemding van immateriële vaste activa		
Verwerving van materiële vaste activa	1.533.666	925.423
Ontvangsten uit hoofde van vervreemding van materiële vaste activa		
Investeringen in deelnemingen en samenwerkingsverbanden		
Toename (afname) leningen aan OCW en EZ		
Toename (afname) overige financiële vaste activa	1.744.856	-534.590
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-3.278.522	-390.833
Kasstromen uit financieringsactiviteiten		
Toename langlopende schulden	1.533.666	72.865
Aflossing langlopende schulden	803.478	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	730.188	72.865
Overige balansmutaties		
Toename (afname) van liquide middelen	2.878	-36.506

Mutatie liquide middelen

Beginstand liquide middelen 01-01-2019:	119.626
Mutatie 2019	2.878
Eindstand liquide middelen 31-12-2019:	122.504

5. Toelichting op de onderscheiden posten van de balans

Materiële vaste activa

Toelichting materiële vaste activa

	Gebouwen	Inventaris en apparatuur	Overige materiële vaste activa	Totaal van materiële vaste activa
Materiële vaste activa, posten				
Begin van de periode				
Historische kostprijs aan het begin van de periode		3.849.706	6.610.942	10.460.648
Som der afschrijvingen en waardeverminderingen van materiële vaste activa aan het begin van de p		2.614.495	4.205.251	6.819.746
Som der herwaarderingen die betrekking hebben op de materiële vaste activa aan het begin van de				
Materiële vaste activa aan het begin van de periode		1.235.211	2.405.691	3.640.902
Verloop				
Investeringen	1.033.576	129.347	370.743	1.533.666
Desinvesteringen				
Afschrijvingen		391.490	411.988	803.478
Afschrijving op desinvesteringen				
Herwaarderingen				
Bijzondere waardeverminderingen				
Terugneming van bijzondere waardeverminderingen				
Overige mutaties				
Mutatie gedurende de periode	1.033.576	-262.143	-41.245	730.188
Einde van de periode				
Historische kostprijs aan het einde van de periode	1.033.576	3.979.053	6.981.685	11.994.314
Som der afschrijvingen en waardeverminderingen van materiële vaste activa aan het einde van de p		3.005.985	4.617.239	7.623.224
Som der herwaarderingen die betrekking hebben op de materiële vaste activa aan het einde van de				
Materiële vaste activa aan het einde van de periode	1.033.576	973.068	2.364.446	4.371.090

De post materiële vaste activa betreft het totaal van alle investeringen van de scholen en die van het schoolbestuur. Doordat meer is meer geïnvesteerd dan dat is afgeschreven neemt deze post toe. Met name veroorzaakt door het activeren van groot onderhoud, voorheen liep dit rechtstreeks via de exploitatie.

Financiële vaste activa

Toelichting financiële vaste activa

	Overige vorderingen	Totaal van financiële vaste activa
Financiële vaste activa, posten		
Begin van de periode		
Financiële vaste activa aan het begin van de periode	11.121.175	11.121.175
Verloop		
Investeringen en verstrekte leningen	1.744.856	1.744.856
Desinvesteringen en aflossingen		
Waardeveranderingen		
Aandeel in resultaat deelnemingen		
Einde van de periode		
Financiële vaste activa aan het einde van de periode	12.866.031	12.866.031

Onder de financiële vaste activa bij de gemeente zijn bij de gemeente Emmen belegde reserves en voorzieningen opgenomen. Daarnaast de borgsom voor het gebruik van devices van digitale lesmethodes.

Vlottende activa

Toelichting vlottende activa

Vlottende activa	31-12-2019	31-12-2018
EUR Bedragen: x 1	Enkelvoudig Realisatie	Enkelvoudig Realisatie
Voorraden		
Voorraden		
Vorderingen		
OCW/EZ	1.553.157	1.539.214
Overige vorderingen	113.351	175.363
Subtotaal vorderingen	1.666.508	1.714.577
Overlopende activa		
Vooruitbetaalde kosten	279.820	187.952
Overlopende activa	279.820	187.952
Totaal van vorderingen	1.946.328	1.902.529
Liquide middelen		
Tegoeden op bankrekeningen	122.503	119.626
Liquide middelen	122.503	119.626
Totaal van vlottende activa	2.068.831	2.022.155

OCW/EZ

De vordering op OCW is bepaald door het verschil te nemen van 5/12 deel van de beschikking schooljaar 2019/2020 voor de bekostiging en de werkelijk ontvangen rijksvergoeding in de periode augustus tot en met december 2019.

Overige vorderingen
De post overige vorderingen bestaat uit de post nog te ontvangen bedragen van derden (€ 113.351).

Vooruitbetaalde kosten
Het volledig bedrag vanuit 2018 van € 187.952 is in 2019 afgewikkeld. In 2019 is voor € 279.820 vooruitbetaald.

Tegoeden op bankrekeningen
Deze balanspost betreft het totaal van alle bank- en girorekeningen van de scholen plus die van het schoolbestuur.

Eigen vermogen

Toelichting eigen vermogen

Eigen vermogen, verloopoverzicht EUR 31-12-2019 Bedragen: x 1	Algemene reserve	Bestemmingsreserve publiek	Herwaarderingsreserves	Totaal van eigen vermogen
Eigen vermogen, posten				
Begin van de periode				
Eigen vermogen aan het begin van de periode		9.520.349	56.028	9.576.377
Verloop				
Resultaat verslagperiode	1.732.667		-28.013	1.704.654
Overige mutaties verslagperiode				
Einde van de periode				
Eigen vermogen aan het einde van de periode	1.732.667	9.520.349	28.015	11.281.031

Eigen vermogen, specificatie

Toelichting eigen vermogen, specificatie

Beschrijving	Eigen vermogen aan het begin van de periode	Resultaat verslagperiode	Eigen vermogen aan het einde van de periode
reserve huisvesting	141.072		141.072
overige	9.379.277	1.732.667	11.111.944
	9.520.349	1.732.667	11.253.016

Reserve huisvesting

De reserve huisvesting is bedoeld om onvoorziene huisvestingslasten te kunnen financieren.

Overige

Het bestuur heeft besloten tot het instellen van de overige bestemmingsreserve omdat het middels deze reserve eventuele exploitatietekorten wil dekken.

Voorzieningen

Toelichting voorzieningen, toelichting

Voorzieningen: Verloopoverzicht EUR 31-12-2019 Bedragen: x 1	Personele voorzieningen	Totaal van voorzieningen
Voorzieningen, posten		
Begin van de periode		
Voorzieningen aan het begin van de periode	745.632	745.632
Verloop		
Dotaties	87.368	87.368
Onttrekkingen	54.526	54.526
Vrijval		
Oprenting en/of verandering disconteringsvoet		
Einde van de periode		
Voorzieningen aan het einde van de periode	778.474	778.474
Voorzieningen met looptijd korter dan een jaar	416.402	
Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar	149.919	
Bedrag looptijd meer dan 5 jaar	212.153	

Voorzieningen, specificatie

Toelichting voorzieningen, specificatie

Uitsplitsing personele voorzieningen, verloopoverzicht EUR 31-12-2019 Bedragen: x 1	Voorziening voor jubileumuitkeringen	Langdurig zieken	Totaal personele voorzieningen
Voorzieningen, posten			
Begin van de periode			
Voorzieningen aan het begin van de periode	379.845	365.787	745.632
Verloop			
Dotaties	84.730	2.638	87.368
Onttrekkingen	54.526		54.526
Vrijval			
Oprenting en/of verandering disconteringsvoet			
Einde van de periode			
Voorzieningen aan het einde van de periode	410.049	368.425	778.474
Voorzieningen met looptijd korter dan een jaar	47.977	276.956	
Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar	149.919	91.469	
Bedrag looptijd meer dan 5 jaar	212.153		

De voorziening jubilea is getroffen om de opgebouwde rechten voor jubileumgratificaties te kunnen financieren. De hoogte van deze voorziening is berekend met behulp van een berekeningsmodel en bedraagt per 31-12-2019 € 410.049.

Openbaar Onderwijs Emmen (OOE) is per 01-01-2016 eigenrisicodrager geworden voor het Vervangingsfonds. OOE moet daardoor zelf de kosten dragen van vervanging bij ziekte en dit brengt de noodzaak met zich mee om een voorziening hiervoor te treffen. De voorziening ziekteverzuim betreft medewerkers die langer dan 1 jaar (in kalenderdagen) ziek zijn dan wel waarbij de verwachting is dat men langer dan 1 jaar ziek zal zijn. Na het 2e ziektejaar wordt conform de wet poortwachter uitgegaan van einde dienstverband. Er wordt rekening gehouden met 100% doorbetalingsverplichting in het 1e ziektejaar en 70% in het 2e ziektejaar. De jaarlijkse peildatum voor het bepalen van de voorziening over het verslagjaar is 31 december van dat jaar. De hoogte van de voorziening verzuim bedraag € 368.425.

Langlopende schulden

Toelichting langlopende schulden

Langlopende schulden: Verloopoverzicht EUR 31-12-2019 Bedragen: x 1	Schulden aan gemeenten en GR's	Totaal langlopende schulden
Langlopende schulden, posten		
Begin van de periode		
Stand langlopend deel, begin van de periode	3.640.902	3.640.902
Stand kortlopend deel, begin van de periode		
Stand totale schuld, begin van de periode	3.640.902	3.640.902
Verloop		
Aangegane leningen in de verslagperiode	1.533.666	1.533.666
Aflossing in de verslagperiode	803.478	803.478
Einde van de periode		
Stand totale schuld, einde van de periode	4.371.090	4.371.090
Stand kortlopend deel, einde van de periode		
Stand langlopend deel, eind van de periode	4.371.090	4.371.090
Bedrag looptijd 1 tot en met 5 jaar		
Bedrag looptijd meer dan 5 jaar		
Effectieve rentevoet in de verslagperiode	0,000%	0,000%

Schulden aan gemeenten en GR's

De post overige langlopende schulden is de ontvangen geldlening ter financiering van de materiële vaste activa.

Kortlopende schulden

Toelichting kortlopende schulden

Kortlopende schulden EUR Bedragen: x 1	31-12-2019 Enkelvoudig Realisatie	31-12-2018 Enkelvoudig Realisatie
Schulden aan gemeenten en GR's	2.058	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	67.397	99.450
Kortlopende overige schulden	33.373	31.329
Subtotaal kortlopende schulden	102.828	130.779
Overlopende passiva, uitsplitsing		
Vooruitontvangen subsidies OCW/EZ	42.848	19.078
Vooruitontvangen investeringssubsidies	100.948	97.856
Vooruitontvangen bedragen	23.198	29.093
Vakantiegeld en vakantiedagen	889.480	855.200
Overige overlopende passiva	1.716.055	1.689.315
Overlopende passiva	2.772.529	2.690.542
Totaal van kortlopende schulden	2.875.357	2.821.321

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Voor 2019 bestaat deze balanspost uit belastingen en premies sociale verzekeringen over de dertiende maand van 2019. Deze belastingen en premies zijn in januari 2020 afgedragen.

Overige schulden (kortlopend)

De post overige kortlopende schulden bevat onder andere de post netto loonkosten 13e maand 2019 welke in januari 2020 is afgewikkeld.

Vooruit ontvangen subsidies OCW/EZ
Deze post betreft het vooruit ontvangen subsidiebedrag voor zij-instroom, teambeurs en vrij roosteren leraren.

Vooruit ontvangen investeringssubsidies
De post vooruit ontvangen investeringssubsidie bestaat uit vooruit ontvangen subsidie vervangende nieuwbouw obs de Esdoorn.

Vooruit ontvangen bedragen
Deze post betreft het vooruit ontvangen subsidiebedrag voor cultuureducatie.

Vakantiegeld en vakantiedagen
De vakantiegeldverplichting is berekend met behulp van het salarispakket RAET.

Overige overlopende passiva
De post overige overlopende passiva bestaat uit een nog te betalen post van € 487.518. Daarnaast is onder deze post de rekening courant verhouding van afdeling Openbaar Onderwijs met de gemeente Emmen voor een bedrag van € 1.228.537 verantwoord.

6. Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De contracten boven een bedrag van € 50.000 zijn opgenomen in onderstaand overzicht. Onderstaande verplichtingen vertegenwoordigen in 2019 een bedrag van circa 3,23 miljoen euro aan lasten. Hier is rekening mee gehouden in de staat van baten en lasten. Daarnaast betreft het relatief veel raamcontracten, waarbij op- of afschaling van de dienstverlening relatief eenvoudig te realiseren is.

soort contract	duur contract	Opmerking	1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Schoonmaak	30-09-2020	Gemeentelijk contract	486.457			486.457
Aardgas	1-1-2023	Gemeentelijk contract	351.396	702.792		1.054.188
Elektriciteit	31-12-2020	Gemeentelijk contract	172.216			172.216
Onderwijsleerpakket	30-09-2022		275.276	481.733		757.009
Personeelsinformatiesysteem	31-07-2020	Gemeentelijk contract, jaarlijks met een jaar te verlengen	30.119			30.119
Multifunctionals	30-04-2020	Gemeentelijk contract	31.698			31.698
Kindonderzoeken	31-08-2021		54.625	36.417		91.042
Netwerk- en systeembeheer OOE	31-7-2022		126.426	200.175		326.601
Huurovereenkomst obs de Kubus	31-08-2022	Gemeentelijk contract	151.784	252.974		404.759
						3.232.473

7. Overzicht verbonden partijen

Per 31-12-2019 is er sprake van de onderstaande verbonden partijen, die vallen onder code 4 overige verbonden partijen. Er is derhalve geen sprake van consolidatie vanwege ontbrekende overheersende zeggenschap.

Verbonden partijen

Model E Verbonden Partijen

Verbonden partij, minderheidsdeelneming								
Volgnummer	Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Contract-onderwijs	Contract-onderzoek	Onroerende zaken	Overige	Deelname-percentage
1	Stg. Samenwerkingsverband 22-02	Stichting	Emmen	Nee	Nee	Nee	Ja	
2	Coöperatie VO-22-2 U.A.	Coöperatie	Emmen	Nee	Nee	Nee	Ja	1%

8. Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

In deze paragraaf wordt de staat van baten en lasten uit 2019 vergeleken met 2018.

Overheidsbijdragen

Toelichting overheidsbijdragen

Overheidsbijdragen	01-01-2019 t/m 31-12-2019	01-01-2018 t/m 31-12-2018
EUR Bedragen: x 1	Realisatie	Realisatie
Rijksbijdragen, uitsplitsing		
Rijksbijdragen OCW/EZ, uitsplitsing		
Rijksbijdragen OCW	30.411.936	29.546.905
Rijksbijdragen OCW/EZ	30.411.936	29.546.905
Overige subsidies OCW/EZ, uitsplitsing		
Overige subsidies OCW	2.728.250	2.463.686
Overige subsidies OCW/EZ	2.728.250	2.463.686
Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	1.764.541	1.822.207
Overige rijksbijdragen		
Rijksbijdragen	34.904.727	33.832.798
Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden, uitsplitsing		
Overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden, uitsplitsing		
Provinciale bijdragen en subsidies		
Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies	194.236	718.448
Overige overheden		
Totaal overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	194.236	718.448
Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	194.236	718.448

Rijksbijdragen OCW/EZ

Van het ministerie van OCW is ontvangen voor:

	2019	2018
Personeel	€ 21.573.000	€ 21.808.000
Personeel en arbeidsmarktbeleid	€ 4.258.000	€ 3.602.000
Materiële instandhouding	€ 4.133.000	€ 4.137.000
Aanvullende bekostiging	€ 448.000	
Totaal	**€ 30.412.000**	**€ 29.547.000**

Op 1 oktober 2018 waren er 134 leerlingen minder dan op de teldatum van het jaar daarvoor. In 2019. Door wijzigingen in de bekostiging in verband met onderwijsachterstanden beleid en daarnaast de stijging van de variabelen is er meer bekostiging in totaal ontvangen. Dit zit met name bij het positieve effect in het personeel en arbeidsmarktbeleid. Hierin zit onder andere een toename van de werkdrukgelden. Een andere positieve uitschieter is de aanvullende bekostiging. Deze is verkregen uit de middelen om de CAO aanpassingen te bekostigen. Deze kosten lopen echter pas in 2020 waardoor het voor 2019 een vertekend beeld geeft.

Overige subsidies OCW/EZ

In 2018 en 2019 zijn aan niet geoormerkte subsidies de volgende bedragen verantwoord:

	2019	2018
• impulsgebieden	€ 564.000	€ 844.000
• samenvoeging scholen	€ 346.000	€ 350.000
• onderwijsachterstandenbeleid	€ 669.000	€ 0
• toename asielzoekers	€ 0	€ 0
• opvang asielzoekers in gezinslocaties	€ 46.000	€ 85.000
• studieverlof / lerarenbeurs	€ 34.000	€ 46.000
• bijzondere situaties	€ 11.000	€ 15.000

• prestatiebox	€ 865.000	€ 948.000
• negatief getoetsten	-/- € 30.000	-/-€ 82.000
• ernstig meervoudige beperking	€ 0	€ 0
• zij-instroom	€ 5.000	€ 21.000
• asielzoekers 2e jaar in Ned.	€ 57.000	€ 45.000
• eerste opvang vreemdelingen	€ 161.000	€ 192.000
Totaal	**€ 2.728.000**	**€ 2.464.000**

In 2019 is er € 264.000 meer ontvangen dan in 2018 aan niet-geoormerkte subsidies. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de wijziging in de onderwijsachterstanden bekostiging. Waardoor er meer overige subsidie is ontvangen dan normatief. De wijziging heeft een daling als gevolg bij de impulsgelden (en personeel lumpsum en personeel en arbeidsmarktbeleid) maar een nieuwe toevoeging onder de naam onderwijs achterstanden. De overige subsidies laten kleinere afwijkingen zien, veroorzaakt door de leerling daling.

Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage samenwerkingsverband 22.02
In 2019 is in totaal € 58.000 minder subsidie ontvangen ten opzichte van 2018. Veroorzaakt door de leerlingdaling waardoor de totale vergoeding lager wordt. Daarnaast minder extra ondersteuning en een lagere groei bekostiging in 2019 dan in 2018.

Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies
Ten opzichte van 2018 zijn de gemeentelijke vergoedingen lager. Met name veroorzaakt doordat er geen subsidie voor huisvesting en voorscholen is ontvangen in 2019

Overige baten

Toelichting overige baten

Overige baten	01-01-2019 t/m 31-12-2019	01-01-2018 t/m 31-12-2018
EUR Bedragen: x 1	Realisatie	Realisatie
Overige baten, uitsplitsing		
Opbrengst verhuur	288.281	211.600
Detachering personeel	247.028	306.923
Overige	8.277	25.488
Overige baten	543.586	544.011

Verhuur
Deze post betreft verhuur van schoollokalen aan derden. In 2019 zijn de ontvangsten gestegen door een correctie vanuit 2018. Daarnaast stijgen de prijzen voor verhuur jaarlijks (indexering).

Detachering personeel
In 2019 is het bedrag detachering lager doordat in 2018 minder vergoeding vanuit het Tripartiete Akkoord is ontvangen. Veroorzaakt door minder loonkosten voor personeel vanuit deze afspraken. Daarnaast zijn een aantal detacheringen vanuit 2018 niet gecontinueerd in 2019.

Lasten

Toelichting lasten

Lasten	01-01-2019 t/m 31-12-2019	01-01-2018 t/m 31-12-2018
EUR Bedragen: x 1	Realisatie	Realisatie
Personeelslasten, uitsplitsing		
Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten, uitsplitsing		
Lonen	19.006.171	19.024.320
Sociale lasten	2.936.308	2.808.778
Premies Participatiefonds	720.018	878.986
Premies Vervangingsfonds	41.325	48.466
Pensioenlasten	4.467.894	3.713.026
Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	27.171.715	26.473.577
Overige personele lasten, uitsplitsing		
Dotaties personele voorzieningen	87.368	226.775
Lasten personeel niet in loondienst	345.555	778.168
Overige	1.135.334	1.032.675
Overige personele lasten	1.568.257	2.037.618
Ontvangen vergoedingen uitsplitsing		
Vergoedingen uit het Participatiefonds		
Vergoedingen uit het Vervangingsfonds		
Overige uitkeringen die personeelslasten verminderen	286.063	170.385
Uitkeringen die personeelslasten verminderen	286.063	170.385
Personeelslasten	28.453.909	28.340.810
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa: Uitsplitsing		
Afschrijvingen op immateriële vaste activa		
Afschrijvingen op materiële vaste activa	803.478	852.557
Afschrijvingen	803.478	852.557
Huisvestingslasten, uitsplitsing		
Huurlasten	249.765	342.463
Verzekeringslasten		
Onderhoudslasten (klein onderhoud)	640.906	2.874.671
Lasten voor energie en water	538.607	484.126
Schoonmaakkosten	524.065	504.927
Belastingen en heffingen	126.723	129.526
Dotatie onderhoudsvoorziening		
Overige	65.510	48.238
Huisvestingslasten	2.145.576	4.383.951
Overige lasten, uitsplitsing		
Administratie- en beheerslasten	954.239	834.531
Inventaris en apparatuur	495.299	489.346
Leer- en hulpmiddelen	861.427	863.987
Dotatie overige voorzieningen		
Overige	283.049	249.766
Overige lasten	2.594.014	2.437.630
Separate specificatie kosten instellingsaccountant		
Accountantshonoraria voor het onderzoek van de jaarrekening	22.082	15.000
Accountantshonoraria voor andere controleopdrachten		
Accountantshonoraria voor adviesdiensten op fiscaal terrein		
Accountantshonoraria voor andere niet-controlediensten		
Accountantshonoraria	22.082	15.000

Personeelslasten

Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten
De lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten zijn in 2019 2,64% (€ 698.000) hoger dan in 2018. Veroorzaakt door enerzijds een volume verschil anderzijds een prijsverschil. In 2019 is de gemiddelde bezetting ten opzichte van 2018 gestegen met 8 fte. (inzet extra werkdrukmiddelen voor personeel). Het prijsverschil wordt veroorzaakt door een stijging vanwege periodieken. Daarnaast door gestegen pensioenlasten (stijging pensioenpremie ABP).

Overige personele lasten
De mutatie in de voorzieningen jubilea en verzuim is ten opzicht van 2018 € 107.000 lager. Daarnaast is er in 2019 in mindere mate een beroep gedaan op externe payrollconstructies en zijn er in hogere mate tijdelijke uitbreidingen of aanstellingen verstrekt. Hierdoor zijn de lasten van personeel niet in loondienst € 432.000 lager ten opzichte van 2018. Aan scholing en professionalisering is in 2019 € 8.000 meer uitgegeven dan in 2018. Voor schoolmaatschappelijk werk is € 15.000 meer uitgegeven. Aan reiskostenvergoedingen woon-werk en zakelijk is € 29.000 meer uitgegeven.

Ontvangen vergoedingen
De ontvangen ziektewetgelden zijn in 2019 € 116.000 hoger dan in 2018 door meer zwangerschapsverlof.

Resumé

Lonen en salarissen	*-/ - € 698.000*
Voorziening verzuim en jubilea	*€ 107.000*
Uitzendkrachten	*€ 432.000*
Werving en selectie	*-/- € 10.000*
Scholing en professionalisering	*-/- € 8.000*
Schoolmaatschappelijk werk	*-/- € 15.000*
Reiskosten	*-/- € 29.000*
Ziektewetgelden	*€ 116.000*
Diversen	*-/- € 41.000*
	-/- € 146.000

Afschrijvingen
Doordat de gedane investeringen in 2019 voornamelijk in het tweede deel van het jaar hebben plaats gevonden zijn de afschrijvingslasten voor dit jaar relatief laag ten opzichte van de verwachting. Waar het vervangingsinvesteringen betreft vervallen dan de oude afschrijvingslasten en komt er in 2019 nog relatief weinig aan afschrijving voor terug. De post afschrijvingen is overigens inclusief de afschrijving eerste waardering van € 37.351.

Huisvestingslasten

Huur
De post huur is in 2019 € 93.000 lager. Dit wordt veroorzaakt doordat er minder noodunits zijn gehuurd dan in vergelijking met voorgaand jaar.

Onderhoudslasten (klein onderhoud)
Het onderhoud is in 2019 veel lager dan in 2018 dit wordt veroorzaakt door een andere manier van het boekhoudkundig verwerken van de onderhoudswerkzaamheden. Groot onderhoud wordt met ingang van 2019 geactiveerd.

Lasten voor energie en water
De lasten voor energie en water zijn in 2019 € 54.000 hoger. Met name de kosten voor gas zijn flink gestegen. Enerzijds veroorzaakt door een hogere prijs voor het gas per m3 en daarnaast een hoger verbruik.

Schoonmaakkosten
Het nadeel van € 20.000 op de post schoonmaak is ontstaan doordat er in 2019 een stijging in het tarief heeft plaats gevonden. En incidentele schoonmaak (op regie).

Overige huisvestingslasten
Door een correctie op de vordering voorscholen (de afrekening is nu geweest) is er een nadelig effect van € 23.000. Deze kosten waren achteraf niet te claimen maar wel opgenomen in de vordering.

Resumé:

Huur	*€ 93.000*
Onderhoud	*2.233.000*
Energie	*-/- € 54.000*
Schoonmaak	*-/- € 23.000*
Overige huisvestingslasten	*-/- € 23.000*
Diversen	*€ 12.000*
	€ 2.238.000

Overige lasten

Administratie- en beheerslasten
De administratie- en beheerslasten voor 2019 zijn ten opzichte van 2018 € 120.000 hoger. Dit wordt veroorzaakt door een hogere doorbetaling van de abb vergoeding, hogere doorbelasting interne kosten van diensten en kleine plus en min verschillen op diverse posten binnen administratie en beheer.

Inventaris en apparatuur
Onder inventaris en apparatuur vallen de ICT lasten, zijnde hardware, licenties, websites, abonnementen, beheer en overige. In deze posten zijn de verschillen ten opzichte van 2018 klein.

Leer- en hulpmiddelen
In deze posten zijn de verschillen ten opzichte van 2018 klein.

Overige
De overige lasten zijn in 2019 met een bedrag van € 33.000 hoger ten opzichte van 2018. Dit wordt veroorzaakt door kleine plus en min verschillen op diverse posten binnen overige lasten.

Resumé:

Administratie- en beheerslasten	*-/- € 120.000*
Inventaris en apparatuur	*-/- € 6.000*
Leer- en hulpmiddelen	*€ 3.000*
Overige lasten	*-/- € 33.000*
	-/- € 156.000

Wet Normering Topinkomens
In het gemeentelijk aandeel zit ook de bezoldiging van de medewerkers van team onderwijs. De totale bezoldiging per bestuurder is in alle gevallen lager dan het grensbedrag wat in de Wet Normering Topinkomens (hierna WNT) is genoemd. Er is in 2019 sprake van een onbezoldigd bestuur.
In het kader van de WPO wordt het College van burgemeester en wethouders in de gemeente Emmen als bevoegd gezag en als bestuur aangemerkt. De gemeenteraad van Emmen is als toezichthouder aan te merken. Omdat de kosten van bestuur en het toezicht niet in de jaarrekening van het openbaar basisonderwijs worden opgenomen, is het vermelden hiervan op deze plaats achterwege gelaten. De beloning van het College en de Raad heeft plaatsgevonden in overeenstemming met de daarvoor geldende kaders.

Het normenkader rondom de WNT is bekrachtigd in het Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De jaarrekening is opgesteld in lijn met de mededeling van de minister van BZK, gepubliceerd in de Staatscourant. In het kader van de WNT is het college van B&W als politiek ambtenaar uitgezonderd van de WNT. Zie verder hoofdstuk 10 WNT.

Specificatie honorarium

Het honorarium van onze externe accountant BDO is onderdeel van het gemeentelijk afgesloten contract, waardoor alle accountantskosten centraal door de gemeente Emmen worden betaald en niet door de afzonderlijke teams. Voor het jaar 2018 heeft onze externe accountant voor team Openbaar onderwijs onderzoek gedaan naar de jaarrekening. Het bedrag dat hiervoor in rekening is gebracht is € 15.000. Dezelfde werkzaamheden zijn ook verricht voor 2019 en de kosten hiervan bedragen naar schatting € 22.000.

Financieel en overig

Toelichting financiële en overige baten en lasten

Financiële en overige baten en lasten	01-01-2019 t/m 31-12-2019	01-01-2018 t/m 31-12-2018
EUR Bedragen: x 1	Realisatie	Realisatie
Financiële baten, uitsplitsing		
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	110.360	104.450
Financiële baten	110.360	104.450
Financiële lasten, uitsplitsing		
Rentelasten en soortgelijke kosten	51.277	53.327
Financiële lasten	51.277	53.327
Belastingen		
Resultaat uit deelnemingen		
Aandeel in het geconsolideerde resultaat dat niet aan de rechtspersoon toekomt		

9. Model G

Verantwoording subsidies

Model G Verantwoording subsidies

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule				
Volgnummer	Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Prestatie afgerond?
1	Vrij roosteren leraren	VRL19011	11-12-2019	Nee
2	Studieverlof Angelslo	942230-1	30-11-2018	Nee
3	Studieverlof Angelslo	1006908-1	20-09-2019	Nee
4	Studieverlof Bascule	1006931-1	20-09-2019	Nee
5	Studieverlof Lisdodde	1007403-1	20-09-2019	Nee

Datering en ondertekening jaarrekening

De jaarrekening is opgemaakt op d.d. 11-05-2020

Ondertekening namens bevoegd gezag:

.....

10. WNT

De WNT is van toepassing op Gemeente Emmen Onderwijs. Openbaar onderwijs in de gemeente Emmen is een integraal schoolbestuur. Het college van B&W fungeert als bevoegd gezag. De leden van dit college verrichten hun functie ten aanzien van het onderwijs onbezoldigd. Als toezichthouder fungeert de gemeenteraad van Emmen, tevens onbezoldigd. Vanuit dat punt zijn geen bezoldigingsgegevens opgenomen in de WNT verantwoording van OOE.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2019 **bedragen x € 1**	**Y. Boxem - Klein**
Functiegegevens[5]	Directeur OOE
Aanvang[6] en einde functievervulling in 2019	[1/1] – [31/12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	[1,0]
Dienstbetrekking?[8]	Ja
Bezoldiging[9]	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	88.563
Beloningen betaalbaar op termijn	16.025
Subtotaal	*104.588*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[10]	164.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag[11]	N.v.t.
Bezoldiging	**104.588**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan[12]	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling[13]	N.v.t.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Gegevens 2018[14]	
bedragen x € 1	**Y. Boxem - Klein**
Functiegegevens[5]	Directeur OOE
Aanvang[6] en einde functievervulling in 2018	[1/1] – [31/12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1,0
Dienstbetrekking?[8]	Ja
Bezoldiging[9]	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	99.069
Beloningen betaalbaar op termijn	15.128
Subtotaal	*114.197*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[10]	158.000
Bezoldiging	114.197

Bovenstaande gegevens zijn van 1-1-2018 t/m 31-10-2018 in dienst bij de Gemeente Emmen en van 1-11-2018 t/m 31-12-2018 in dienst bij Openbaar Onderwijs Emmen. Er is sprake van foutherstel ten aanzien van de WNT verantwoording 2018. Als gevolg van veranderende inzichten is vanaf 2019 de WNT gegevens van topfunctionaris Y. Boxem – Klein over 2018 opgenomen. Er is geen sprake van een vordering uit hoofde van een onverschuldigde betaling.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

C. Overige gegevens

1. Voorstel bestemming exploitatiesaldo

Van het voordelige exploitatiesaldo van € 1.704.654 wordt € 1.732.667 toegevoegd aan de bestemmingsreserve en € 28.013 wordt onttrokken aan de reserve 1e waardering. Dit gebeurt volgens de bestendige gedragslijn.

2. Gebeurtenissen na balansdatum

Begin 2020 is het coronavirus wereldwijd uitgelopen op een pandemie. Deze heeft grote effecten op het onderwijs in Nederland, dus ook voor OOE. Vanaf maart 2020 was het niet meer toegestaan om leerlingen op school te ontvangen, op een aantal uitzonderingen na, namelijk voor leerlingen waarvan één van de ouders een vitaal beroep uitoefent en voor kwetsbare kinderen. Vanaf deze tijd wordt voornamelijk 'lesgegeven' op afstand. Dit is een behoorlijke wijziging en vraagt veel van leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel, maar ook van ouders en verzorgers. Onduidelijk is nog hoe lang deze periode aanhoudt. Deze wijze van lesgeven kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van het onderwijs. Het doel van de leerkrachten is om de kwaliteit van de aangeboden lesstof hoog te houden. Afhankelijk van de periode waarin de crisis aanhoudt, de maatregelen die landelijk worden genomen, en hoe de thuissituatie is, kan in 2020 beoordeeld worden in welke mate scholen moeten bijsturen op de te behalen doelen.

De coronacrisis heeft naar verwachting weinig financiële gevolgen voor OOE.

- De ontvangsten vanuit het Rijk blijven ongewijzigd.
- De salarissen en andere lasten lopen door. Er zal wellicht een klein voordeel zijn op vervanging van leerkrachten. Bij ziekte worden namelijk geen invalleerkrachten ingezet gedurende deze periode. Daarnaast hebben we echter ook werknemers die in de risicogroep vallen.
- De kosten voor digitale hulpmiddelen zal wel licht stijgen in deze periode, aangezien digitaal lesgegeven wordt.
- Verder zullen minder uitgaven zijn voor activiteiten, scholing van leerkrachten, etc.

3. Controleverklaring

D. Bijlagen

1. Gegevens over rechtspersoon

Bestuursnummer	10249
Naam instelling	gemeente Emmen
Adres	Raadhuisplein 1
Postadres	Postbus 30001
Postcode/Plaats	7811AP Emmen
Telefoon	0591 68 55 55
E-mail	gemeente@emmen.nl
Internetsite	www.emmen.nl
Contactpersoon	Dhr. B. Hoving
Telefoon	0591 68 58 67
E-mail	b.hoving@emmen.nl

Brin	Naam	Sector
16AH	O.B.S. ’t Eenspan	PO
16BX	O.B.S. Mr. Vegter	PO
16DJ	O.B.S. De Esdoorn	PO
16HI	O.B.S. Emmermeer	PO
16MA	O.B.S. Angelslo	PO
16NR	O.B.S. de Kubus	PO
16WN	O.B.S. op ’t Veld	PO
16XQ	O.B.S. de Brink	PO
16YK	O.B.S. de Barg	PO
16ZQ	O.B.S. de Meent	PO
17AE	O.B.S. de Bente	PO
17BC	O.B.S. de Runde	PO
17BL	O.B.S. de Dreef	PO
17BU	O.B.S. de Anbrenge	PO
17CN	O.B.S. de Planeet	PO
17CW	O.B.S. de Spil	PO
17DG	O.B.S. de Viersprong	PO
17DQ	O.B.S. de Bascule	PO
17EJ	O.B.S. de Dordtse Til	PO
17FU	O.B.S. ’t Koppel	PO
17JD	O.B.S. de Dreske	PO
17KM	O.B.S. ’t Swartemeer	PO
18HB	O.B.S. de Iemenhof	PO
19CO	S.B.O. de Catamaran	PO
21PS	O.B.S. de Vlonder	PO
23RM	O.B.S. de Lisdodde	PO
24ED	O.B.S. Montessorischool	PO
30AG	O.B.S. Delftlanden	PO
00SU	Z.M.L.K. Thrianta	PO